

Retsmedicinsk Institut

Aarhus Universitet

Årsberetning 2007

Retsmedicinsk Institut

Aarhus Universitet

Årsberetning 2007

Brendstrupgårdsvej 100, 8200 Århus N - Tlf. 8942 9800

Retspatologisk afdeling: Fax 8612 5995 - email: ri@retsmedicin.au.dk

Retskemisk afdeling: Fax 8617 5003 - email: rka@retskemisk.au.dk

Instituttets hjemmeside: www.retsmedicin.au.dk

Indholdsfortegnelse

Forord	5
Ledelse	6
Personale	7
Udvalgsarbejde og anden virksomhed	11
Kongresser, kurser og møder	14
Bygningsmæssige forhold (<i>ved Ingrid Bayer Kristensen</i>)	19
Center for Børn udsat for Overgreb (<i>ved Annie Vesterby</i>).....	21
Undervisning	23
Forskning.....	24
Igangværende projekter.....	25
Forsknings- og undervisningsmidler	32
Publikationer, foredrag og poster	33
Formidling.....	38
Retsmedicinsk Instituts rekvirerede arbejde	39
Retspatologisk Afdeling	
Retslægelige obduktioner.....	41
Obduktioner begæret af statsadvokater.....	43
Obduktioner begæret af Arbejdsskadestyrelsen og forsikringsselskaber	43
Dødsmåder	44
Klager over sundhedspersonale, tilsynssager og lægefejl.....	49
Identifikationer.....	49
Findestedsundersøgelser	49
Retslægelige ligsyn	49
Andre undersøgelser	50
Klinisk retsmedicin	50
Undersøgelse af børn udsat for seksuelle overgreb	53
Retspatologiske effektundersøgelser.....	54
Øvrige undersøgelser	54
Udtalelsessager.....	54
Fremmøde i retten	54
Information til pårørende i tilfælde af retslægelig obduktion.....	54

Retskemisk Afdeling	
Indledning	55
Retstoksikologiske undersøgelser	56
Narkotikaundersøgelser.	59
Udsendelsesliste	62

Forord

Århus Universitets årsberetning dækker Retsmedicinsk Instituts forskningsaktiviteter. Denne årsberetning omfatter alle aktiviteter ved instituttet, både de, der vedrører statsobducenturet og dermed instituttets myndighedsfunktion, og de, der vedrører instituttets universitetsopgaver.

Det rekvirerede arbejde blev akkrediteret af DANAK (den danske akkrediterings- og metrologifond) i 2005 efter standarden iso 17020; den retskemiske afdeling dog allerede i 2004 efter iso 17025.

Akkrediteringen er en uafhængig bedømmelse af instituttets kompetence til at udføre bestemte opgaver i overensstemmelse med givne standarder; akkrediteringen garanterer samtidigt instituttets uafhængighed i forhold til den rekvirerende myndighed.

Arbejdet med at nå frem til en akkreditering har været meget stort og kræver fortsat mange resourcer.

Ultimo 2007 flyttede Retsmedicinsk Institut langt om længe ind i et nybygget institut på Skejby Universitetshospitals matrikel, hvorved et mangeårigt ønske om at samle hele instituttet og få en tiltrængt udvidelse gik i opfyldelse.

Årsberetningen indeholder en beskrivelse af byggeprocessen fra instituttets byggeformand, vicestatsobducent Ingrid Bayer Kristensen, samt et indlæg omkring det nyetablerede Center for Børn udsat for Overgreb (CBO).

Årsberetningen er skrevet og redigeret af kontorfuldmægtig, sekretær Kirsten Lønskov, i samarbejde med flere af instituttets ansatte.

Annie Vesterby

Ledelse

Retsmedicinsk Institut er et universitetsinstitut og er derfor omfattet af Universitetsloven. For Retsmedicinsk Institut er Bekendtgørelse om de retsmedicinske institutter i København, Odense og Aarhus af 21.03.94 fortsat gældende. Ifølge denne er professoren i retsmedicin også statsobducent og institutleder, medens vicesstatsobducenterne er stedfortrædere.

Ledelsen af undervisning og forskning og midler hertil foregår i samarbejde med Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet og dekanen, mens ledelsen af det rekvirerede arbejde og de økonomiske forhold knyttet hertil foregår i samarbejde mellem institutleder Annie Vesterby og vicesstatsobducenterne Jytte Banner og Ingrid Bayer Kristensen, Retspatologisk Afdeling, afdelingsleder, lektor Mogens Johannsen, Retskemisk Afdeling, og Aarhus Universitets Budgetkontor ved kontorchef Kirsten Skjødt samt instituttets sagsbehandler fuldmægtig Eddie Kvistgaard Pedersen, Budgetkontoret.

Retsmedicinsk Instituts kvalitetsstyring ledes af fagligt kompetente kvalitetsledere, én ved hver af de to afdelinger, som på den retskemiske afdeling refererer til afdelingsledelsen og på afdelingen for retspatologi og klinisk retsmedicin til statsobducenten. Kvalitetsstyringssystemet omfatter alle aktiviteter ved statsobducenturet.

Instituttets regnskaber varetages af overassistent Vivi Vendebæk i samarbejde med Aarhus Universitets Regnskabsafdeling og Det sundhedsvidenskabelige Fakultet, og instituttets EDB af EDB tekniker Ole Lundskov i samarbejde med Aarhus Universitets IT-afdeling.

Personale

Instituttleder: Professor, statsobducent, dr.med. Annie Vesterby

Stedfortrædere: Vicesstatsobducent, ph.d. Jytte Banner og vicesstatsobducent Ingrid Bayer Kristensen

Afdelingsleder: Lektor, ph.d. Mogens Johannsen

Personaleforbrug:

Videnskabeligt personale: 8,5 årsværk.

Teknisk-administrativt personale: 32,8 årsværk.

Videnskabeligt personale Retspatologisk afdeling:

Læge Shoaib Afzal (til 31.04.2007), vicesstatsobducent, speciallæge i patologisk anatomi, ph.d. Jytte Banner, lektor, ph.d. Lene Warner Boel, læge Annemarie Brüel (til 31.05.2007), professor, dr.med. Markil Gregersen (til 31.10.2007), læge Louise Brøndt Hartlev (til 31.08.2007), Læge Sonja Katrin Höhle (fra 01.08.2007), læge Lisbeth Lund Jensen (til 30.04.2007), vicesstatsobducent, speciallæge i patologisk anatomi Ingrid Bayer Kristensen, læge Maiken Kudahl Larsen (til 30.11.2007), læge Iana Vladimirovna Lesnikova (fra 01.11.2007), læge Stine Horskær Madsen (fra 01.05.2007), Læge Irene Kibæk Heilygers Nielsen (fra 01.12.2007), afdelingslæge, ph.d. Bente Schumacher, professor, dr.med., statsobducent Annie Vesterby, læge Seija Marjaana Ylijoki-Sørensen (til 30.04.2007).

Adjungerede lektorer: Overlæge, ph.d. Ole Brink, lektor, ph.d. Michael D. Freeman

Speciallæger ved Retsmedicinsk Instituts Regionalafsnit Aalborg/Herning: Marja den Engelsman, Niels Holm-Nielsen, John Jakobsen, Steen Bo Kalms og Kim Mølenberg, samt Erik Damberg og Anna Bæk (konsulenter).

Videnskabeligt personale Retskemisk afdeling:

Cand.polyt., ph.d. Mette Findal Andreasen, afdelingsleder, lektor, cand.scient., ph.d. Mogens Johannsen, lektor, speciallæge i klinisk kemi Axel Carsten Hansen, cand.scient. Else-Marie Lausten Heinsvig, lektor, lic.pharm. Elisabet Kaa, kemiingeniør Grith Kastorp, adjunkt, cand.scient., ph.d. Christian Lindholst, cand.scient. Anette Panduro Falcher Petersen (til 31.03.2007), cand.pharm. Ingrid Rosendal.

Teknisk-administrativt personale Retspatologisk afdeling:

Kontorpersonale: Institutsekretær Lis Dupont Birkler, kontorfuldmægtig Birthe Bjørn, kontorfuldmægtig Ina Le Roy Eltang (til 31.10.2007), kontorfuldmægtig Tove Hansen (til 31.07.2007), kontorfuldmægtig Christina Düring Karlson (fra 01.10.2007), kontorfuldmægtig Birgitte Langbak Kristensen (fra 01.08.2007), kontorfuldmægtig Kirsten Lønskov, kontorfuldmægtig Birgitte Skovgaard Outzen, kontorfuldmægtig Alice Tonsgaard (til 30.09.2007), regnskabsmedarbejder Vivi Melgaard Vendebæk.

Laboratoriepersonale: Bioanalytiker-underviser Jytte Dreyer Jakobsen, bioanalytiker-underviser Eva Olesen, laborant Rita Ullerup.

Retsmedicinske teknikere: Retsmedicinsk tekniker Arne Ernst, ledende retsmedicinsk tekniker Karsten Mildahl Nielsen og retsmedicinsk tekniker Jan Schou.

EDB-medarbejder: Ole Lundskov.

Bibliotekar: Vivian Therese Hulbæk Christiansen (fra 01.12.2007).

Teknisk-administrativt personale Retskemisk afdeling:

Kontorpersonale: Afdelingssekretær Laila Kearney.

Laboratoriepersonale: Laborant Anna-Marie Hansen, laborant Jesper Berggreen, laborant Lise-Lotte Bergstøl, laboratorietekniker Brian Sonne Jensen, laboratoriekoordinator Inge Korup, laborant Sisse Elle Mikkelsen, laborant Brian Nielsen, laborant Eva Lysdahl Paulsen, laboratorietekniker Lone Støvring Rattenborg, laborant Janni Ankerstjerne Sørensen, laborant Rasmus Telving, laborant Trine Thomsen, afdelingslaborant Marianne Vogel.

Ph.d.-studerende:

Cand.scient. Rune Isak Dupont Birkler

Kiropraktor Lars Uhrenholt

Læge Ole Ingemann Hansen

Læge Marianne Rohde

Læge Søren Dalager-Pedersen

Cand.psyk. Rikke Holm Bramsen

Ved instituttet findes følgende faste udvalg:

Samarbejdsudvalg: Fra ledelsens side: Annie Vesterby (formand), Jytte Banner og Mogens Johannsen. Fra medarbejdersiden: Rasmus Telving (næstformand), Carsten Hansen og Laila Kearney fra Retskemisk Afdeling, Bente Schumacher, Eva Olesen og Ole Lundskov fra Retspatologisk Afdeling.

Sikkerhedsudvalg: Annie Vesterby (formand), Else-Marie Heinsvig, Jytte Jakobsen, Karsten Mildahl Nielsen, Lone Støvring Rattenborg.

Byggeudvalg: Ingrid Bayer Kristensen (formand), Carsten Hansen, Karsten Mildahl Nielsen, Inge Korup, Ole Lundskov.

EDB-udvalg: Jytte Banner, Kirsten Lønskov, Ole Lundskov, Carsten Hansen, Rasmus Telving.

Undervisningsudvalg: Lene Warner Boel (formand), Annie Vesterby, Ingrid Bayer Kristensen, Jytte Banner, Carsten Hansen, Mogens Johannsen, Birthe Bjørn.

Forsknings- og strategiudvalg: Jytte Banner, Mette F. Andreassen, Carsten Hansen, Mogens Johannsen, Annie Vesterby.

Kvalitetsgruppe ved Retspatologisk Afdeling: Jytte Banner (kvalitetsleder), Lis Birkler, Karsten Mildahl Nielsen, Eva Olesen og Annie Vesterby (stedfortræder).

Kvalitetsgruppe ved Retskemisk Afdeling: Inge Korup (kvalitetsleder), Else-Marie Heinsvig (stedfortræder).

Tillige er afholdt følgende:

Medarbejdermøder: Instituttet tilstræber at afholde et møde to-tre gange årligt, hvor samtlige medarbejdere deltager.

I foråret afholdtes et møde med emnet ”Når vi flytter sammen” – med henblik på instituttets udflytning til Skejby Sygehus – coach: Psykolog Lisbeth Rune Schultz.

I september det sidste fællesmøde i mødelokalet, Århus Sygehus NBG, hvor overlæge Hanne Nødgaard og en sygeplejerske fra Børneafdelingen, Skejby Sygehus, fortalte om det nye Center for Børn udsat for Omsorgssvigt (CBO), sygeplejerske Anette Falkenberg fra afdeling Q berettede om at være ansat på Skejby Sygehus, og bioanalytiker Vibeke Winther fra Molekylærmedicinsk Forskningslaboratorium fortalte om sin afdelings arbejde.

Medarbejderudviklingssamtaler (MUS): Der afvikles årligt MUS-samtaler, disse foretages af Mogens Johannsen på Retskemisk Afdeling og af Annie Vesterby på Afdeling for Retspatologi og Klinisk Retsmedicin.

Udvalgsarbejde og anden virksomhed

Deltagelse i råd, nævn, udvalg, redaktionsarbejde m.v.

Annie Vesterby er medlem af Retslægerådet.

Annie Vesterby er medlem af Justitsministeriets Samarbejdsudvalg og medlem af Det faglige Underudvalg vedrørende retsmedicinske ydelser.

A. Vesterby er med i Ugeskrift for Lægers videnskabelige panel og medlem af Redaktionsgruppen for Scandinavian Journal of Forensic Science.

A. Vesterby er medlem af Norsk Rettsmedisinsk Forening, Dansk Selskab for Retsmedicin, Dansk Selskab for Patologisk Anatomi og Cytologi, Dansk Knoglemedicinsk Selskab, Dansk Selskab for Ulykkes- og Skadeforebyggelse, Jysk Medicinhistorisk Selskab, samt medlem af American Society for Bone and Mineral Research, British Academy of Forensic Sciences, American Academy of Forensic Sciences (fellow) og af IPSCAN samt DASPCAN; endvidere medlem af Rigspolitiets ID-gruppe og af Forskningsenheden for Reumatologi og Knoglebiologi.

Deltager desuden regelmæssigt ved møder i "Medisinsk Fagligt Forum" i Oslo vedrørende overgrebsager mod børn sammen med børnelæger og retsmedicinere fra Norge.

Annie Vesterby er medlem af arbejdsgruppe "Münchausen by proxy", af arbejds- og styregruppe vedrørende "Center for Omsorgssvigtede Børn", Børneafdelingen, Skejby Sygehus, af styregruppe ved Center for Voldtægtsofre, Århus Amt, og rådgiver for PU-Kit vedrørende retsmedicinske undersøgelser.

Annie Vesterby er vejleder for instituttets ph.d. studerende Lars Uhrenholt og Ole Ingemann Hansen.

Jytte Banner er sagkyndig i Retslægerådet.

J. Banner er hovedredaktør for instituttets hjemmeside, med i redaktionsudvalget for Dansk Selskab for Retsmedicins hjemmeside og Hjemmesiden Sandhedogkonsekvens.

J. Banner er medlem af Dansk Selskab for Retsmedicin (formand), af Dansk Selskab for Patologisk Anatomi og Cytologi og af Uddannelsesudvalget under Dansk Selskab for Retsmedicin og Certificeringsudvalget under Dansk Selskab for Retsmedicin, samt samarbejdspartner og lægelig supervisor ved "Center for Voldtægtsofre", Århus Amt; endvidere medlem af Rigspolicehens ID-Gruppe (stedfortræder for den retspatologiske koordinator), af Dansk Kriminalistforening, af International Society of prevention of Infant Death (ISPID) og tillige medlem af styregruppen i Center for Voldtægtsofre.

J. Banner er kvalitetsleder og lægefaglig ansvarlig for kvalitetsstyringen på Retspatologisk Afdeling.

Jytte Banner er hovedvejleder for instituttets ph.d. studerende Marianne Rohde.

J. Banner er medvejleder for ph.d.-projekt "Holdninger til voldtægtsofre i Danmark".

J. Banner er vejleder for forskningsprojekt: "Beta-amyloid precursor protein staining and sudden infant death syndrome".

Jytte Banner er medforfatter til ”Målbeskrivelse vedrørende speciallægeuddannelsen i retsmedicin”.

Markil Gregersen er sagkyndig i Retslægerådet.

M. Gregersen er medlem af Dansk Selskab for Ulykkes- og Skadeforebyggelse, Norsk Rettsmedisinsk Forening, Dansk Selskab for Retsmedicin, Dansk Selskab for Patologisk Anatomi og Cytologi og af Jydsk Medicinhistorisk Selskab.

M. Gregersen er endvidere medlem af European Council of Legal Medicine, the Forensic Science Society, International Academy of Legal Medicine og International Society for study and Prevention of Infant Death.

M. Gregersen er hovedvejleder for instituttets ph.d. studerende Lars Uhrenholt.

Ingrid Bayer Kristensen er medlem af Dansk Selskab for Ulykkes- og Skadeforebyggelse, Dansk Selskab for Retsmedicin, Dansk Selskab for Patologisk Anatomi og Cytologi, Norsk Rettsmedisinsk Forening og Nordisk Forening mod Barnmishandling og Omsorgssvikt; endvidere medlem af Rigspolitechefens ID-Gruppe.

Ingrid Bayer Kristensen er formand for Retsmedicinsk Instituts byggeudvalg, uddannelsesansvarlig for yngre læger og kontaktperson til Havarikommissionen for Vejtrafikulykker (HVU).

Lene Warner Boel er medlem af Dansk Selskab for Retsmedicin, Dansk Selskab for Patologisk Anatomi og Cytologi samt Jysk Medicinsk Historisk Selskab. Medlem af American Association of Physical Anthropologists, Paleopathology Association, Dansk Knoglemedicinsk Selskab og Forskningsenheden for Reumatologi og Knoglebiologi.

Lene Warner Boel er formand for instituttets undervisningsudvalg.

Ole Ingemann Hansen er bestyrelsesmedlem i Dansk Selskab for Ulykkes- og Skadeforebyggelse samt medlem af Dansk Selskab for Retsmedicin.

Marianne Rohde er medlem af Dansk Selskab for Retsmedicin og af Uddannelsesudvalget i Dansk Selskab for Retsmedicin.

Lars Uhrenholt er medlem af Dansk Selskab for Ulykkes- og Skadeforebyggelse (sekretær) samt medlem af Dansk Selskab for Retsmedicin, Dansk Selskab for Kiropraktik og Klinisk Biomekanik, Dansk Kiropraktor Forening og Dansk Knoglemedicinsk Selskab samt af Forskningsenheden for Reumatologi og Knoglebiologi.

L. Uhrenholt er endvidere medlem af International Traffic Medicine Association, af Society of Automotive Engineers, SAE (studentmember), af Clinical Locomotion Science samt af Fédération Internationale de Chiropratique du Sport.

L. Uhrenholt har været vejleder på forskningsmetodologisk opgave for stud.med. (01.11.2006-25.01.2007).

Ole Brink er medlem af bestyrelsen for Dansk Selskab for Ulykkes- og Skadeforebyggelse samt medlem af "tænketaank" i Det kriminalpræventive Råd vedrørende forebyggelse af vold.

Ole Brink er underviser og medlem af Fakultetet – The Principles and Practice of clinical Research. AIOD Clinical Research Group. Trauma Care Institute, Nice, Frankrig.

Ole Brink har været 1. opponent, "Violence in an urban community" i Bergen, Norge, han er hovedvejleder for sygeplejerske, "Ventetid til operation og 30 dages mortalitet for patienter med hoftenær fraktur. Er der en sammenhæng?" – samt ph.d. vejleder vedrørende "Development in deliberate interpersonal violence 1991-2002. The Odense Study on deliberate interpersonal". Tillige hovedvejleder for instituttets ph.d. studerende Ole Ingemann Hansen.

Mogens Johannsen er medlem af Justitsministeriets Samarbejdsudvalg og Det Faglige Underudvalg vedrørende retsmedicinske ydelser.

M. Johannsen er medlem af Arbejdsgruppe under Sundhedsstyrelsen.

M. Johannsen er bestyrelsesmedlem i European Network of Forensic Science Institutes Drug Working Group (ENFSI DWG).

M. Johannsen har været formand for et bedømmelsesudvalg vedrørende adjunktur i retskemi.

M. Johannsen er koordinator og over for Sundhedsstyrelsen ansvarlig for projekterne "Narkotika på gadeplan" og "Ecstasyovervågning".

Elisabet Kaa er sagkyndig i Retslægerådet.

E. Kaa er medlem af arbejdsgruppen "Joint Action" nedsat af Sundhedsstyrelsen.

E. Kaa er medlem af Working Group on Drugs under European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI).

A. Carsten Hansen er sagkyndig i Retslægerådet.

A.C. Hansen er rådgiver for politiets arbejdsgruppe vedrørende narkomandødsfald.

Christian Lindholst er medlem af TEACH MSD (Training in Efficient Amphetamin Comparison using af Harmonised Methodology and Sustainable Database).

Christian Lindholst er medlem af IDPD (International Drug Profiling Database).

Flere af instituttets videnskabelige medarbejdere har desuden virket som censorer i retsmedicin og patologisk anatomi.

Kongresser, kurser og møder

Instituttets medarbejdere har i 2007 ydet bidrag til og deltaget i følgende kongresser, symposier, kurser m.v.:

Aarhus Universitet, Grundkursus i Sundhedsvidenskabelig Forskning, Århus.

Deltager: R.D. Birkler

Aarhus Universitet, Kemisk Institut

Deltager: M.F. Andreasen (med mundtligt bidrag: "Anvendelse af analytisk kemi inden for retstoksikologien")

Aarhus Universitet, Kursus i forskervejledning, Århus.

Deltagere: M.F. Andreasen, C. Lindholst

Aarhus Universitet, ph.d. kursus: Fra gen til funktion. Molekylær analyse af sygdomsgener, Århus.

Deltager: M. Rohde

Aarhus Universitet, ph.d. kursus: Immunhistokemi. In situ hybridisering og PCR på histologisk materiale, Århus.

Deltager: M. Rohde

Aarhus Universitet, ph.d. kursus: Microsoft excel i biomedicinsk forskning, Århus.

Deltager: M. Rohde

Aarhus Universitet, videreuddannelsessekretariatet: Ledelse, administration og samarbejde.

Deltager: M.K. Larsen

Aarhus Universitet: Workshop om karaktergivning.

Deltagere: L. Warner Boel, I. Bayer Kristensen

Annual Scientific Meeting of the Society of Hair Testing, TrichoTech, Cardiff, Wales, England.

Deltager: E.M. Heinsvig

Arbejdsmiljøuddannelsen, Idrætshøjskolen Århus, BST Jylland A/S, Århus.

Deltager: E.M. Heinsvig

Center for Kompetenceudvikling, Region Nordjylland, Aalborg.

Deltager: S.B. Kalms

Center for Voldtægts ofre, Århus Sygehus, Kursus i modtagelse af voldtægts ofre, Århus.

Deltager: B. Schumacher

Clinical Locomotion Science, Rygforskning, Temadag, Odense.

Deltager: L. Uhrenholt (med mundtligt bidrag: "Skader i nakkens facetled efter dødelige personbilulykker")

DANAK. Akkrediteringsdag for laboratorier. Middelfart.

Deltager: E.M. Heinsvig

Danish Biotechnological Society: High Throughput Biology, Vejle.

Deltagere: R.D. Birkler, M. Johannsen

Dansk Ortopædisk Selskab, forårsmøde.

Deltager: O. Brink (med mundtligt bidrag: "Traumatic aortic rupture: Initial priorities and treatment")

Dansk Selskab for Patologisk Anatomi og Cytologi: Årsmøde.

Deltagere: I. Bayer Kristensen og S. Afzal (med poster: "Thirty-two cardiomyopathies diagnosed at autopsies at a forensic institute in the period 1992 to 2006")

Dansk Selskab for Retsmedicin: Imaging in Forensic Medicine, Odense.

Deltagere: J. Banner, I. Bayer Kristensen, L.W. Boel, M. Gregersen, S.H. Madsen, M. Rohde, B. Schumacher, L. Uhrenholt, A. Vesterby

Dansk Selskab for Retsmedicin: Certificeringskursus: Identifikation; Retsantropologi og retsodontologi, København.

Deltagere: L. L. Jensen, M. Rohde, B. Schumacher

Dansk Selskab for Retsmedicin, forårsmøde: Klinisk genetik og den stigende betydning i retsmedicin.

Deltagere: J. Banner, M. Gregersen, I. Bayer Kristensen, M. Rohde, A. Vesterby og andre af instituttets medarbejdere.

Den 8. Danske Kongres i Klinisk Biokemi, Århus.

Deltagere: E.M. Heinsvig, M. Johannsen

European Federation of National Associations of Orthopaedics and traumatologists (EFORT), Firenze, Italien.

Deltager: O. Brink

Forsknings- og Innovationsstyrelsen, København.

Deltagere: L. Uhrenholt (med skriftligt bidrag (rådgivning): "Folkesundhed: Forebyggelse af trafikulykker"), A. Vesterby (med skriftligt bidrag: "Forskning i dødsårsager og døds måder for at forebygge alt for tidlige og uventede dødsfald, herunder trafikulykker")

GL-Ledertræning, Danmark.

Deltager: M. Johannsen

IDPD (International Drug Profiling Database), long term solution, Ispra, Italien.

Deltager: C. Lindholst

International Whiplash Trauma Congress, Spinal Injury Foundation, Miami, Florida, USA.

Deltager: L. Uhrenholt (med mundtligt bidrag: "Soft tissue injuries in the cervical spine facet joints after fatal road traffic crashes")

Nordisk Disaster Victim Identification (DVI) møde, Rønne.

Deltager: J. Banner

Nordisk kollokvium i retstoksikologi, Linköping, Sverige.

Deltagere: M.F. Andreasen, E.M. Heinsvig, M. Johannsen, I. Rosendal

OLAU-kursus (Kvalitetsledelse II og III), Middelfart.

Deltager: J. Banner

Orthopaedic Trauma Association, annual meeting, Boston, MA, USA.

Deltager: O. Brink (med mundtligt bidrag: "Patient function following femoral neck shortening and varus collapse after cancellous screw fixation of isolated femoral neck fractures: A multicenter cohort study")

Orthopaedic Trauma Association, Specialty day – Top 10 Presentation from 2007 OTA meeting, San Francisco, CA, USA.

Deltager: O. Brink (med bidrag: "Patient function following femoral neck shortening after screw fixation of femoral neck fractures")

OTC, Clinical Research Group, Sverige.

Deltager: O. Brink (med mundtligt bidrag: "Principles and Practice of clinical Research. How to Design, Analyze and Participate in Orthopaedic Trauma Research")

Retspatologmøde, Retsmedicinsk Institut, Aarhus Universitet, Århus.

Deltagere: L. Uhrenholt (med mundtligt bidrag: "Histopatologi af halscolumnas facetled efter traume"), J. Banner, M. Gregersen, I. Bayer Kristensen, M. Rohde, A. Vesterby og andre af instituttets medarbejdere.

Reumamøde, Reumatologisk Afdeling U, Aarhus Universitetshospital, Århus Sygehus.

Deltager: L. Uhrenholt (med mundtligt bidrag: "Læsioner i cervikalcolumna ved trafikulykker")

RKA/Waters: Brugerkursus af UPLC-TOF, Århus.

Deltagere: M.F. Andreasen, R.D. Birkler

RKA-Waters: Understand and Operate Waters LC/MS & LC-MS/MS Instruments, Århus.

Deltager: R.D. Birkler

TEACH (Training in Efficient Amphetamine Comparison using a Harmonised Methodology and Sustainable Database), Linköping, Sverige.

Deltager: C. Lindholst

TEACH (Training in Efficient Amphetamine Comparison using a Harmonised Methodology and Sustainable Database), Oslo, Norge.

Deltager: C. Lindholst

TIAFT Conference, Seattle, Washington, USA.

Deltager: E.M. Heinsvig

Waters: Interpretation of MS and MS/MS Spectra, Høje Tåstrup.

Deltager: M.F. Andreasen

13th ENFSI Drugs Working Group Meeting, København.

Deltagere: E.M. Heinsvig, M. Johannsen, C. Lindholst

14th ENFSI Drugs Working Group Meeting, Lyon, Frankrig.

Deltager: M. Johannsen

Flere af instituttets medarbejdere har tillige afholdt foredrag i foreninger m.m., haft indlæg ved møder i Dansk Selskab for Retsmedicin samt i forbindelse med undervisning af politi, jurister, jurastuderende m.v.

Det Teknisk-Administrative Personale på det retspatologiske afsnit har deltaget i følgende kurser og møder: Grundkursus I og II (Metalskolen, Holstebro). Skriv bedre videnskabeligt og medicinsk engelsk (Aarhus Universitet, Forbundet Kommunikation og Sprog). Skriv professionelle referater. Omkostningsbudgetter (begge Aarhus Universitet/Århus Købmandsskole). Arbejde med døende og afdøde patienter (Hvidovre Hospital). Imaging in forensic medicine (DSFR, Odense).

Det Teknisk-Administrative Personale på det retskemiske afsnit har deltaget i følgende kurser og møder:

Outlook som informationscentrum. Anvendelse af regneark til talbehandling. Avanceret brug af regneark. Design af regnearksmodeller. Omkostningsbudgetter. Skriv korrekt – og bliv en sikker korrekturlæser (alle Aarhus Universitet/Århus Købmandsskole). Akkrediteringsdag for laboratorier (DANAK, Middelfart). Anvendelse af EDB i akkrediterede laboratorier (DANAK, Skovlunde). Diplomuddannelse i bioteknologi, procesteknologi og kemi (Ingeniørhøjskolen, Odense). Brugerkursus af UPLC-TOF (RKA/Waters). Understand and operate Waters LC/MS & LC-MS/MS Instruments (RKA/Waters). 12 timers grundkursus i førstehjælp (Aarhus Universitet). Informationsmøde vedrørende regnskab (Aarhus Universitet). Informationsmøde vedrørende Årsberetning 2006 (Aarhus Universitet). Diverse ERFA-SUN økonomi- og personalenetværksmøder (Aarhus Universitet). PURE workshops (Aarhus Universitet).

Bygningsmæssige forhold – for sidste gang!

Af vicestatsobducent Ingrid Bayer Kristensen (byggeudvalgsformand)

Instituttets afdeling for retspatologi og klinisk retsmedicin har altid haft til huse i Århus Sygehus's (tidl. Århus Kommunehospital) gamle patologisk-anatomiske institut, hvor der fandtes kontorer, personundersøgelsesrum og histologiske laboratorier samt værksted. Obduktionerne fandt sted i den lille sektionssstue på Århus Sygehus' Patologiske Institut (NBG), ligesom man anvendte dette instituts store sektionssstue, morgue og genkendelsesrum.

På grund af dårlige pladsforhold benyttede instituttet to "skurvogne" til kontorer og spise/mødefaciliteter.

Den retskemiske afdeling har siden 1983 befundet sig i en laboratoriebygning på Psykiatrisk Hospital i Risskov, og der har således været en afstand på ca. 3 km mellem de to afdelinger.

Bygningerne var alt for små og opfyldte langt fra de krav, der stilles til kvalitetsstyring, arbejds-sikkerhed, retssikkerhed og en fornuftig arbejdsgang for personalet, ligesom også den retskemiske afdeling manglede plads.

Det havde siden udflytningen af Retskemisk Afdeling i 1983 fra Retsmedicinsk Institut, Århus Sygehus NBG, været et stort ønske at sammenlægge de to afdelinger, dels af hensyn til det daglige arbejde, dels med henblik på at fremme forskningen mellem afdelingerne.

I 2005 påbegyndte Århus Amt (nu Region Midtjylland) byggeriet af et nyt retsmedicinsk institut på Skejby Universitetshospital; arkitektfirmaet C.F. Møller og rådgivende ingeniørfirma Søren Jensen blev af amtet udvalgt til at stå for projektet. Der blev holdt rejsegilde den 27. september 2006.

Ved udflytningen stod de bygningsmæssige faciliteter og lokaler til Center for Børn udsat for Overgreb (CBO) i fysisk sammenhæng med instituttet klar til at blive taget i brug. Her finder de retslægelige undersøgelser og politiets videoafhøringer af børn sted; centret er det første af sin art i landet. Officiel reception fandt sted den 09. november.

Hele 2007 var for alle medarbejdere præget af, at det nye institut skulle tages i brug i november måned. De foregående måneder blev udflytningen planlagt med flyttefirma og firmaer, der skulle stå for flytning og ibrugtagning af apparatur fra den retskemiske afdeling. Alle medarbejdere var engagerede i oprydning og nedpakning af det gamle institut på Århus Sygehus og den retskemiske afdeling på Psykiatrisk Hospital, Risskov, samt ikke mindst de spredte arkivrum.

Retsmedicinsk Instituts bygninger var så færdige med laboratorieinventar og delvis møblering, at der den 11. november – som det er skik og brug på Skejby Sygehus – kunne holdes åbent hus fra kl. 10 til 16, hvor huset var åbent for alle, der kunne have interesse i at se, hvordan det så ud.

Med god hjælp fra Informationsafdelingen, Aarhus Universitetshospital, Skejby, blev der lavet foldere og annoncer, således at offentligheden blev opmærksom på åbent-hus-arrangementet. Mange af medarbejderne stillede sig til rådighed, og ved hjælp af plancher, foredrag og rundvisning fik de ca. 1500 fremmødte forklaret, hvad arbejdet går ud på, og hvordan instituttet ville komme til at fungere. Såvel medarbejdere som besøgende opfattede arrangementet som vellykket.

Arrangementet gav også en del omtale i pressen og var med til at skabe åbenhed om instituttets arbejde.

Den 19. november var flyttebilerne bestilt, og udflytningen af den retskemiske afdeling kunne påbegyndes.

Den 21. november påbegyndtes udflytningen af den retspatologiske afdeling. Da det daglige arbejde skulle fortsætte i flytteperioden, måtte nogle medarbejdere fortsætte obduktionsvirksomheden i det gamle institut, også på grund af, at håndværkerne ikke var helt færdige.

Den første tid virkede ret kaotisk med håndværkere, flyttekasser og nye arbejdsgange; men alle medarbejdere gjorde en stor indsats for at få arbejdet til at lykkes uden alt for store gener for vore samarbejdspartnere og uden unødige ekstra forsinkelser på besvarelserne.

Et af de helt store problemer i starten var de låste døre, der både larmede og gav alarm fra koder, når de ikke skulle, ligesom receptionen heller ikke fungerede optimalt, men efter ca. en måneds forløb var arbejdet i fuld gang alle steder og de fleste flyttekasser pakket ud, således at der den 17. december kunne holdes officiel indvielse med reception, hvor vi med stor glæde viste det nye hus, møbleret og med installeret apparatur, frem for vore samarbejdspartnere.

På trods af en del mangler i starten, især fra laboratoriefirmaers side, er huset blevet et godt sted, hvor der er muligheder for et godt arbejdsklima med store, lyse rum, moderne apparatur, hævesænke-borde overalt, og alle nyder den ekstra plads.

Ved sammenflytningen af retspatologisk og retskemisk afdeling er der skabt muligheder for et forbedret samarbejde, også i forskningsmæssig henseende. Der er yderligere skabt rigtig gode forskningsfaciliteter med et stort bibliotek med studiepladser og ph.d. kontor, der allerede næsten er fyldt op med ph.d. studerende.

I april 2008 blev receptionen færdigudbygget og fungerer nu til alles tilfredshed.

Året 2007 har på grund af flytningen været meget atypisk for alle medarbejdere, der ud over det daglige arbejde har måttet påtage sig ekstra opgaver, som de har løst på forbilledlig vis, hvad jeg godt vil takke dem for. Det har kostet mange ekstra timer at få EDB netværket til at fungere overalt, og det har kostet mange ekstra timer at organisere depotrum, således at også ældre sager er tilgængelige. Men besværet har været umagen værd, og der ligger store muligheder for nye udfordringer fremover.

Med de nye lokaler er der skabt mulighed for i endnu højere grad end tidligere at leve op til nutidens krav om sikkerhed og kvalitetssikring/sporbarhed i arbejdet, ligesom der er planlagt installation af en CT scanner som supplement til konventionel obduktionsvirksomhed.

I skrivende stund skinner solen, de små bølgeplanter uden for huset er sprunget ud, harer og fasaner løber på de grønne arealer, lyset og indeklimaet i kontorer og laboratorier nydes samtidig med arbejdet, ja, ”der er så dejligt herude på landet”.

Byggeudvalget håber, at det i løbet af 2008 vil blive overflødigt, men det opløser ikke sig selv, før alt fungerer perfekt.

En epoke med konstant pladsmangel og brug af ressourcer på kreative/alternative, midlertidige løsninger er forhåbentlig slut efter ca. 15 år.

Center for Børn udsat for Overgreb

Af professor, dr.med. Annie Vesterby

Siden den 1. oktober 1999 er alle undersøgelser af børn og voksne, der har været udsat for volds- eller sædelighedsforbrydelser, blevet udført af læger ved de retsmedicinske institutter (i København, Odense og Århus). Undersøgelse af voldtægts ofre finder sted på de centre for voldtægts ofre, der siden den 1. november 1999 er blevet etableret. Her tilbydes en samlet og koordineret indsats for voldtægts ofre med retsmedicinsk undersøgelse og psykosocial omsorg og behandling, ligesom de indledende politiafhøringer kan foregå på centret.

For børn, der har været udsat for seksuelt overgreb, er indsatsen desværre fortsat mangelfuld og ukoordineret. Antallet af børn, der udsættes for seksuelle overgreb, er ukendt. De officielle statistikker er mangelfulde. Alle, som har mistanke om, at et barn udsættes for seksuelt overgreb, skal underrette de sociale myndigheder, som derefter afgør, om der skal foretages politianmeldelse. Politiet vil, såfremt overgrebet ikke er akut, og barnet er 3-12 år, foretage videoafhøring på politigården. Politiet vurderer, om der skal foretages en retsmedicinsk undersøgelse, og retsmedicinen vurderer, om barnet efterfølgende skal henvises til egen læge eller til en børneafdeling til behandling og opfølgning. En opgørelse af 500 børnesager fra Retsmedicinsk Institut, Århus, har vist, at det er barnets beretning og ikke resultatet af lægeundersøgelsen, der er afgørende for sagens udfald [1].

Der har i mange år ikke mindst fra retsmedicinsk side [2] været fremsat ønske om at koordinere og samle indsatsen for de børn, som skal lægeundersøges, og forbilledet har været de børnecentre, som findes i USA, og Barnahuset i Island.

Med udflytning af Retsmedicinsk Institut, Århus, til et nybygget institut på Aarhus Universitetshospital, Skejby, i efteråret 2007 blev der skabt mulighed for at etablere de fysiske rammer for et center for børn, der har været udsat for seksuelt overgreb. I det daværende Århus Amt stillede man sig velvillig over for den plan, der forelå i starten af 2000 udarbejdet af en tværfaglig gruppe af personer fra social- og sundhedssektoren samt politiet og Retsmedicinsk Institut. Den 8. november 2007 åbnede landets første Center for Børn udsat for Overgreb (CBO). Centret, som modtager børn, der har været udsat for alle former for overgreb, ledes af en overlæge i pædiatri og har en børnesygeplejerske, en psykolog, en socialpædagog, en socialrådgiver og en sekretær ansat. Centret er en selvstændig enhed under børneafdelingen på Aarhus Universitetshospital, Skejby, med egne fysiske rammer, og på centret foregår såvel politiets videoafhøring af barnet som lægeundersøgelsen foretaget af en retsmediciner med assistance fra en børnesygeplejerske. Der er mulighed for behandling og evt. opfølgning på centret for dem, som bor i centrets optageområde [3].

Der er store forventninger til dette center, hvor forskellige faggrupper skal arbejde sammen med det fælles mål at skabe en bedre og en koordineret indsats for børn og deres familier. Der er forventninger til, at de forskellige faggruppers faglige kompetencer vil øges, og at der oparbejdes en ekspertise, der kan formidles til og være forbillede for andre fremtidige centre.

Litteratur:

1. Hansen LA, Mikkelsen, SJ, Vesterby CA. Ano-genital findings in sexually abused children in cases with a conviction. Amer Acad Forensic Sciences, 2005.
2. Vesterby CA. Retslægelige undersøgelser af børn udsat for seksuelt overgreb, professortiltrædelsesforelæsning. Ugeskr Læger 2006;168:3511-3.
3. Christensen HN. Nyt Center for Børn udsat for Overgreb (CBO). Lægen i Midten 2007;7:14-5.

Ovenstående er uddrag af artikel i Ugeskrift for Læger 2008;70:1053.

Undervisning

Prægraduat undervisning:

De medicinske studerende modtager undervisning i retsmedicin på 2. del. Der afholdes 30 forelæsninger samt tillige demonstrationer.

Formålet med undervisningen i retsmedicin er at bibringe de studerende kendskab til medicinallovgivning, retskemi, retsgenetik, klinisk retsmedicin og retspatologi, herunder døds måder, dødsårsager, døds mekanismer m.m., således at de kan forholde sig til retsmedicinske problemstillinger i hverdagen.

Endvidere varetager instituttets fastansatte medarbejdere vejledning af forskningsmetodologistuderende, 1-2 per semester, og andre, som deltager i undervisnings- og forskningsopgaver.

Den retskemiske afdeling har desuden ydet undervisning i form af en række forelæsninger på Kemisk Institut og vejledning til fire afsluttede bachelorprojekter for studerende fra Det Naturvidenskabelige Fakultet samt sammen med den retspatologiske afdeling undervisning og vejledning af flere gymnasielærere inden for naturvidenskabelige fag i forbindelse med udarbejdelse af tværfaglige projekter.

Eksamen i retsmedicin:

Ved sommereksamen 2007 er eksamineret 146 studerende, ved vintereksamen 121 studerende.

Postgraduat undervisning og undervisning af andre faggrupper:

Postgraduat kursus for personale ved "Center for Voldtægtsofre", Århus Sygehus, og ved Retsmedicinsk Instituts Regionalafsnit for Klinisk Retsmedicin, Herning og Aalborg.

Postgraduat undervisning for personale på "Center for Børn udsat for Overgreb" (CBO), Børneafdelingen, Skejby Sygehus.

Undervisning på Sundhedsstyrelsens A-kursus i kardiovaskulær patologi: Hjerterets impuls og ledningssystem samt aorta, og i forskningstræning: Forskning på afdøde.

Praktisk demonstration og undervisning ved de retslægelige obduktioner samt foredrag om retsmedicin for relevante faggrupper.

Forskning

Strategi og visioner

Et vigtigt grundlag for instituttets forskning er det materiale, som hidrører fra det rekvirerede arbejde for justitsvæsenet (statsobducenturet). Instituttets størrelse og særlige karakter nødvendiggør, at den retsmedicinske forskning drives i samarbejde med andre institutter og afdelinger i ind- og udland.

I maj 2005 nedsatte man en arbejdsgruppe til at sammenfatte en forsknings- og udviklingsstrategi for instituttet, og i marts 2006 forelå konsensus for strategien for instituttets videnskabelige medarbejdere.

Det er hensigten at markere og udvikle instituttets forsknings- og vidensformidling såvel nationalt som internationalt, at samle og prioritere instituttets forskningsindsats og –områder, for at synliggøre instituttets forskningskapacitet og muligheder internt som eksternt, og for at løfte og styrke forskningsudbyttet.

Det er instituttets visioner og mål, at der foreligger en strategiplan for forskning og metodeudvikling, at forskningen udføres af mindst samme standard som sammenlignelige institutter i ind- og udland (Norden), at være præsenteret i centre, udvalg og lignende, hvor et retsmedicinsk synspunkt kan være med til at påvirke den samfundsmæssige udvikling, styrke og målrette instituttets forskningsfelter, og optimere rekrutteringen til faget ved at skabe et forskningsbaseret uddannelsesmiljø.

Der er hertil angivet en række succeskriterier og opstillet følgende seks ligestillede forskningsområder, som dækker instituttets forskning, og som er i overensstemmelse med fakultets/universitetets prioritering for forskningen i området ”Forebyggelse, sundhedsfremme m.v.”.

1. Overvågning af narkotikamarkedet og narkotikamisbrugets epidemiologi; psykosociale og sundhedsmæssige konsekvenser.
2. Kortlægning af ulykker og suicidier: Traumetyper og –mekanismer; patoanatomiske forandringer samt betydning af forgiftningstilstande.
3. Metodeudvikling – udvikling af diagnostiske metoder inden for retskemi, retspatologi og klinisk retsmedicin.
4. Volds- og sædelighedsforbrydelsernes epidemiologi.
5. Årsager til spæd- og børnedødsfald – epidemiologi, medfødte og genetiske lidelser, infektiose mekanismer samt vuggedød.
6. Antropologi – bevægeapparatets udvikling, sygdomme og biomekanik samt traumatisk forårsagede skeletforandringer før og nu.

Igangværende projekter

Klinisk retsmedicin og retspatologisk forskning

HIV og hepatitis blandt narkorelaterede dødsfald (dead-hep). Formålet er at monitorere forekomsten af disse sygdomme i en socialt stigmatiseret gruppe, der ofte er ukendt af myndighederne. Effekten af forebyggende tiltag som vaccination måles.

J. Banner (kontaktperson)

"En case-kontrolleret psykologisk autopsi af ældres selvmord". Projektansvarlige: Jan-Henrik Winsløw, Gerontopsykiatrisk Afdeling, Psykiatrisk Hospital & Center for Gerontopsykologi, Psykologisk Institut, Aarhus Universitet, og Elene Fleischer, ph.d. tilknyttet Afdeling P, Odense Universitetshospital.

I.Bayer Kristensen (kontaktperson), Carsten Hansen

"Genetics in Suicide and Its Interplay with Psychiatric Disorders". Projektansvarlige: Ping Qin, The National Center for registerbased Research, Aarhus University, Preben Bo Mortensen, The National Center for registerbased Research, Aarhus University, Ole Mors, Institute for Basic Psychiatric Research, Psychiatric Hospital in Aarhus.

I.B. Kristensen (kontaktperson)

Voldtægt og voldtægtsforsøg i Århus Amt; epidemiologiske, retsmedicinske og juridiske aspekter samt helbredsmæssige, psykiske og sociale konsekvenser af voldtægt.

O.I. Hansen (ph.d. studium)

Holdninger til voldtægtsofre i Danmark.

Tre undersøgelser, som har til formål henholdsvis at afdække involverede faggruppers holdninger til voldtægtsofre, undersøge hvorledes personfaktorer korrelerer med voldtægtsholdninger samt evaluere på muligheden for at ændre uhensigtsmæssige voldtægtsholdninger blandt folkeskoleelever i Danmark.

Cand.psyk. R. Bramsen (ph.d. studium)

I samarbejde med Psykologisk Institut ved professor Ask Elklit, Center for Voldtægtsofre, Århus, ved psykolog Maiken Knudsen og Retsmedicinsk Institut, Aarhus Universitet, ved vicesstatsobducent Jytte Banner (vejleder).

Does In-Home Sampling for test of Chlamydia Trachomatis Improve the Post-Rape Follow-Up?

O.I. Hansen (kontaktperson)

Sædelighedsforbrydelser mod børn, epidemiologiske, retslægelige, lægelige og juridiske aspekter m.v. i samarbejde med Center for Børn udsat for Overgreb (CBO), Børneafdelingen, Skejby Sygehus, Århus Politi og Institut for Folkesundhed.

A. Vesterby (kontaktperson)

Retsmedicinske fund ved kolposkopisk undersøgelse af børn udsat for seksuelt overgreb.

L. Aagaard Hansen, S. Mikkelsen, S. Sabroe, A. Vesterby

Børn og forældres oplevelse af den kolposkopiske undersøgelse.

M. Tastum, L. Vad, L. Aagaard Hansen, S. Mikkelsen, A. Vesterby

Epidemiologisk opgørelse af børnedødsfald obduceret på Retsmedicinsk Institut, Aarhus Universitet.

J. Banner, M. Rohde, L.L. Jensen

Hjerneforandringer hos pludselig uventet spædbarnsdød: Hyppigheden af iltmangel og neurotrope vira. Studiet gennemføres dels i Australien, dels i Danmark.

L.L. Jensen, J. Banner, R. Byard (Adelaide, Australien)

Genetiske variationer i cellulært stress-respons som årsag til spæd- og småbørnsdød.

M. Rohde (ph.d. studium).

Projektet udføres i samarbejde med Institut for Human Genetik, Aarhus Universitet, og Molekylær Medicinsk Forskningsenhed, Skejby Sygehus.

Hovedvejleder: Jytte Banner.

Crash-related homicides and criminal prosecution practices in Denmark.

M.D. Freeman, Oregon Health Sciences University School of Medicine, USA, B. Schumacher, L. Uhrenholt, H. Iversen, Århus Politi, og A. Vesterby

"Mikro CT-skanning histomorfometrisk og finit elementanalyse af humane tænder omgivende alveolær knogle" i samarbejde med Afdeling for Ortodonti, Århus Tandlægeskole, Aarhus Universitet.

L. Uhrenholt (kontaktperson)

Columnaskader ved vold mod halsen og anvendelsesmuligheden af CT scanning.

A.H. Thomsen, L. Uhrenholt

Drab i Danmark, retsmedicinske perspektiver.

A.H. Thomsen, J. Banner

Nedgravede drabsofre.

A.H. Thomsen, I. Bayer Kristensen

Skuddødsfald, obduceret ved Retsmedicinsk Institut i Århus.

A.H. Thomsen, I. Bayer Kristensen

Retslægelige ligsyn og obduktioner i Danmark i historisk belysning.

M. Gregersen

Undersøgelse af moselig.

M. Gregersen

Dobbelt lameller i trabekulære osteoner: En beskrivelse af korrelationen mellem osteontykkelse og alder. Pilotstudiet, som netop er publiceret, er baseret på histomorfometriske metoder og har vist en klar sammenhæng mellem tykkelsen af de trabekulære osteoner i crista iliaca og kronologisk alder hos mænd. Metoden skal udvikles for henholdsvis mænd og kvinder for at kunne bruges som et redskab til aldersbestemmelse på knogler.

L.W. Boel

Regionale variationer i osteontykkelse. Der ses på histologiske snit fra f.eks. hofte, collum femoris, ryghvirvel, calcaneus. Tykkelsen af de trabekulære osteoner måles ved hjælp af histomorfometriske metoder, og det skal herefter beregnes, om der er en statistisk signifikant forskel på den gennemsnitlige osteontykkelse i de forskellige sites.

L.W. Boel

Retskemisk forskning

Det illegale stofmarked i Århus - 10 år efter.

M.F. Andreasen, E. Kaa, C. Lindholst

Drug-profiling: Udvikling og implementering af harmoniserede metoder til sammenligning af narkotika på europæisk og internationalt plan.

C. Lindholst, M. Johannsen, E. Kaa

Dødelige forgiftninger med selektive serotoningenoptagshæmmere.

A.C. Hansen, S.K. Höhle, I. Bayer Kristensen

Illegale stoffer: Undersøgelse af stoffer på det illegale stofmarked med hensyn til forekomst og renhed, bl.a. "Narkotika på gadeplan" og "Ecstasyovervågning".

E. Kaa, M. Johannsen, M.F. Andreasen, C. Lindholst

Narkomandødsfald i Danmark.

De retskemiske afdelinger fra hhv. København, Århus og Odense

Nordiske narkomandødsfald.

De nordiske retskemiske afdelinger fra hhv. Danmark, Sverige, Norge og Finland

Udvikling og validering af LC-MS-MS og GC-MS analyse af lægemidler og narkotika i blod- og urinprøver.

M.F. Andreasen, E.M. Heinsvig, A.P.F. Petersen, I. Rosendal

Prospektive eller retrospektive undersøgelser over forekomst af alkohol, lægemidler og narkotika i biologisk materiale fra retslige obduktioner eller hospitaler.

A.C. Hansen (kontaktperson)

Udvikling og validering af analysemetoder til påvisning af lægemidler og narkotika i "uvante" biologiske matricer som spyt og sved.

M.F. Andreasen, R. Birkler, M. Johannsen

Sporanalyser af narkotika.

M. Johannsen

Forekomsten af alkohol, medicin og narkotika i ofre for voldtægt og voldtægtsforsøg undersøgt på Center for Voldtægtsofre, Århus – Nye metoder til påvisning af drugrape.

M. Johannsen, R. Birkler, O.I. Hansen, O. Brink, A. Vesterby

Undersøgelse og analyse af illegale og forfalskede lægemidler og anabolske steroider.

M. Johannsen, C. Lindholst

Udvikling og validering af metodik til analyser i lavt niveau og på prøver udtaget minimalt – eller non-invasivt (clinical forensic analysis and toxicology).

M. Johannsen, C. Lindholst

Forskeruddannelse:

Instituttet havde i 2007 seks ph.d. studerende:

Kiropraktor Lars Uhrenholt med emnet: Morfologi og patoanatomy af halscolumnas facetled hos trafikdræbte, specielt med henblik på whiplashtraumet – et patoanatomisk og billeddiagnostisk studie.

Vejledere: Læge, ph.d. Ellen Hauge, Reumatologisk Afdeling U, Århus Sygehus NBG, overlæge Edith Nielsen, Neuroradiologisk Afdeling, Århus Sygehus NBG, Markil Gregersen (hovedvejleder) og Annie Vesterby.

Studiet er afsluttet i 2007 med forsvar af ph.d. graden i december måned.

Læge Ole Ingemann Hansen med emnet: Voldtægt og voldtægtsforsøg i Århus Amt: Epidemiologiske, retsmedicinske og juridiske aspekter samt helbreds-mæssige, psykiske og sociale konsekvenser af voldtægt”.

Vejledere: Overlæge, ph.d. Ole Brink (hovedvejleder), Ortopædkirurgisk Center, Århus Sygehus THG, professor Svend Sabroe, Epidemiologisk Afdeling, Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet, professor, cand.psyk. Ask Elklit, Psykologisk Institut, Aarhus Universitet, og Annie Vesterby.

Læge Marianne Rohde med emnet: Genetiske variationer i cellulært stress-respons som årsag til spæd- og småbørnsdød.

Vejledere: Professor, dr.med. Niels Gregersen, Molekylær Medicinsk Forskningsenhed, Skejby Sygehus, professor, dr.med. Steen Kølvraa, Institut for Human Genetik, Aarhus Universitet, og Jytte Banner (hovedvejleder).

Læge Søren Dalager-Pedersen med emnet: Generelle og lokaliseringsafhængige forhold ved åreforkalkning.

Vejledere: Professor dr. med. William Paaske (hovedvejleder), Hjerte-lunge-karkirurgisk afd. T, Skejby Sygehus, professor, dr. med. Erling Falk, Hjertemedicinsk afd. B, Skejby Sygehus, og lektor Ingrid Bayer Kristensen, Retsmedicinsk Institut, Aarhus Universitet.

Studiet er afsluttet med forsvar af ph.d. graden i maj 2007.

Cand.psyk. Rikke Holm Bramsen med emnet: Holdninger til voldtægtsofre i Danmark. Tre undersøgelser, som har til formål henholdsvis at afdække involverede faggruppers holdninger til voldtægtsofre, undersøge hvorledes personfaktorer korrelerer med voldtægtsholdninger samt evaluere på muligheden for at ændre uhensigtsmæssige voldtægtsholdninger blandt folkeskoleelever i Danmark.

I samarbejde med Psykologisk Institut ved professor Ask Elklit, Center for Voldtægtsofre, Århus, ved psykolog Maiken Knudsen og Retsmedicinsk Institut, Aarhus Universitet, ved viceskoleleder Jytte Banner (vejleder).

Cand.scient. Rune Isak Dupont Birkler med emnet: Udvikling og validering af LC-MS-MS metoder til analyser i lavt niveau og på små prøvemængder – applikationer inden for drug rape og metabolomics.

Vejledere: Lektor, cand.scient., ph.d. Mogens Johannsen, Retskemisk Afdeling, Retsmedicinsk Institut, Aarhus Universitet (hovedvejleder) og cand.polyt., ph.d. Mette Findal Andreasen, Retskemisk Afdeling, Retsmedicinsk Institut, Aarhus Universitet.

Gæstestuderende/gæsteforskere:

Instituttet har ikke haft gæstestuderende eller gæsteforskere i 2007 med længere ophold.

Gæsteforelæsere:

Professor, dr.med. Niels Morling, Retsgenetisk Afdeling, Retsmedicinsk Institut, København.
Lektor, ph.d. Michael D. Freeman, Oregon Health Sciences University, School of Medicine, U.S.A.

Vicestatsobducent Peter Thiis Knudsen, Retsmedicinsk Institut, Odense.

Professor Jonathan Shepherd, University of Wales, College of Medicine, England.

Forsknings- og undervisningsmidler (forbrug)

<i>Ordinær virksomhed (løn og drift):</i>	4.389.214
<i>Fondsfinansieret virksomhed</i>	568.739
Aarhus Universitets Forskningsfond: Genetiske variationer i cellulært stress-respons som årsag til spæd- og småbørnsdød (Jytte Banner)	25.000
Aarhus Universitets Forskningsfond: Morfologi og patoanatomi af hals-columnas facetled hos trafikdræbte med henblik på whiplash traumet (Annie Vesterby).....	50.000
Aarhus Universitets Forskningsfond: Vold og voldtægtsforsøg i Århus Amt (Annie Vesterby).....	30.913
Aase og Ejnar Danielsens Fond: Genetiske variationer i cellulært stress-respons som årsag til spæd- og småbørnsdød (Marianne Cathrine Rohde)	33.599
Egmont Fonden: Undervisnings CD-rom for unge om voldtægt med titlen: "Sandhed og konsekvens om unge og voldtægt" (Jytte Banner)	17.500
EU-generelt: CHEDDAR (Elisabet Kaa).....	2.602
EU-generelt: TEACH (Christian Lindholst)	23.038
Fonden til Lægevidenskabens Fremme: Vold og voldtægtsforsøg i Århus Amt (Ole C.I. Hansen)	50.000
Harboefonden: Genetiske variationer i cellulært stress-respons som årsag til spæd- og småbørnsdød (Mariane Catherine Rode).....	2.541
Illum Fondet: Undervisnings CD-rom for unge om voldtægt med titlen: "Sandhed og konsekvens om unge og voldtægt" (Jytte Banner)	21.298
L.F. Foghts Legat: Inflammatoriske mekanismer ved SIDS – relationer til fald i incidensen (Jytte Banner).....	3.602
Nordea Danmark Fonden: Undervisnings CD-rom for unge om voldtægt med titlen: "Sandhed og konsekvens om unge og voldtægt" (Jytte Banner)	9.543
Sundhedsstyrelsen: Narkotika i illegal forhandling på brugerniveau (Mogens Johannsen).....	59.511
Sundhedsstyrelsen: Narkotika på gadeplan 2005-2007 (Mogens Johannsen)	137.005
Sygekassernes Helsefond: Undervisnings CD-rom for unge om voldtægt med titlen: "Sandhed og konsekvens om unge og voldtægt" (Jytte Banner)	45.753
Trygfonden: Undervisnings CD-rom for unge om voldtægt med titlen: "Sandhed og konsekvens om unge og voldtægt" (Jytte Banner)	4.889
Tuborgfondet: Undervisnings CD-rom for unge om voldtægt med titlen: "Sandhed og konsekvens om unge og voldtægt" (Jytte Banner)	27.542

Publikationer, foredrag og poster

Afzal, S., Kristensen, I.B., 2007, "Thirty-two cardiomyopathies diagnosed at autopsies at a forensic institute in the period 1992 to 2006" – poster ved årsmøde i Dansk Selskab for Patologisk Anatomi og Cytologi.

Andersson, K., Jalava, K., Lock, E., Finnon, Y., Huizer, H., Kaa, E., Lopes, A., Portman-van der Meer, A.D., Cole, M., Dahlén, J., Sippola, E., 2007, "Development of a harmonised method for the profiling of amphetamines", *Forensic Science International*, in press.

Bajanowski, T., Vege, A., Byard, R.W., Krous, H.F., Arnestadt, M., Bachs, L., Banner, J., Blair, P.S., Borthne, A., Dettmeyer, R., Flemming, P., Gaustadt, P., Gregersen, M.E.G., Groggaard, J., Holter, E., Isaksen, C.V., Jorgensen, J.V., de Lange, C., Madea, B., Moore, I., Morland, J., Opdal, S.H., Rasten-Almqvist, P., Schlaud, M., Sidebotham, P., Skullerud, K., Stoltenburg-Didinger, G., Stray-Pedersen, A., Sveum, L., Rognum T.O., 2007, "Sudden infant death syndrome (SIDS) – Standardised investigation and classification: Recommendations", *Forensic Sci. Int.*, vol. 165 nr. 2-3, s. 129-143.

Boel, L.W., Boldsen, J.L., Melsen, F., 2007, "Double lamellae in trabecular osteons: towards a new method for age estimation by bone microscopy", *Journal of Comparative Human Biology*, vol. 58 nr. 4, s. 269-277.

Boel, L.W., Dalstra, M., 2007, "Microscopical analyses of bone specimens; structural changes related to chronological age and possible diseases", i *Grauballe Man – An Iron Age Bog Body Revisited*, Jutland Archeological Society, Moesgaard, Denmark, s. 130-139. Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi.

Brink, O, 2007: Mundtligt bidrag: "Patient function following femoral neck shortening and varus collapse after cancellous screw fixation of isolated femoral neck fractures: A multicenter short study" – ved Orthopaedic Trauma Association, annual meeting, Boston, Delaware, USA.

Brink, O, 2007: Mundtligt bidrag: "Traumatic aortic rupture: Initial priorities and treatment" – ved Dansk Ortopædisk Selskab, forårsmøde.

Brink, O, 2007: Mundtligt bidrag: "Principles and Practice of clinical Research. How to Design, Analyze and Participate in Orthopaedic Trauma Research" – ved OTC, Clinical Research Group, Sverige.

Bross, P., Zhijie, L., Hansen, J.J., Nielsen, M.N., Corydon, T.J., Georgopoulos, C., Ang D., Lundemose, J.B., Niezen-Konong, K., Eibjerg, H., Huanming, Y., Kølvrå, S., Bolund, L., Gregersen, N., 2007, "Single-nucleotide variations in the genes encoding the mitochondrial HSP60/HSP10 chaperonin system and their disease-causing potential", *J Hum Genet.* 52 (1): 56-65.

Byard, R.W., Blumbergs, P., Rutty, G., Sperhake, J., Banner, J., Krous, H.F., 2007, "Lack of evidence for a causal relationship between hypoxic ischemic encephalopathy and subdural hemorrhage in fetal life, infancy and early childhood", *Ped Develop Pathol.*, vol. 10 nr. 5, s. 348-350.

Centeno, C.J., Elkins, W., Freeman, M., Elliot, J., Sterling, M., Katz, E., 2007, "Total Cervical Translation as a Function of Impact Vector as Measured by Flexion-Extension Radiography", *Pain Physician*, vol. 10 nr. 5, s. 667-671.

Christopher, J., Centeno, M.D., Freeman, M., 2007, "Are smooth pursuit eye movements altered in chronic whiplash associated disorders? A cross-sectional study", *Clin Rehabil*, vol. 21 nr. 11, s. 1038-1049.

Dalager, S., Paaske, W.P., Kristensen, I.B., Laurberg, J.M., Falk, E., 2007, "Artery-related differences in atherosclerosis expression: implications for atherogenesis and dynamics in intima-media thickness", *Stroke*, vol. 38 (10): 2698-2705.

Ejlertsen, J.A., Dalstra, M., Uhrenholt, L., Vesterby, A., 2007, "An unusual case of sudden unexpected death: Postmortem investigation and biomechanical analysis of the cervical spine". *Journal of Forensic Science*, vol. 52 nr. 2, s. 462-466.

Faergemann, C., Lauritsen, J.M., Brink, O., Skov, O., 2007, "Development in violence in Odense City from 1991-2002, *Ugeskri Laeger*, vol. 169 nr. 26, s. 2532-2535.

Faergemann, C., Lauritsen, J.M., Brink, O., Skov, O., 2007, "The Epidemiology of repeat contacts with an A&E department or an Institute of Forensic Medicine due to violent victimization in a Danish urban population", *J Clin Forensic Med.*, nr. 14, s. 333-339.

Freeman, M., Centeno, C.J., 2007, "A fatal case of secondary gain; a cautionary tale", *Amer J Case Reports*, artikel, in press.

Freeman, M., Hand, M.L., Rossignol, A.M., 2007, "Applied Forensic Epidemiology: A Bayesian evaluation of forensic evidence in a vehicular homicide investigation", *J Forensic Legal Med*, artikel, peer reviewed.

Freeman, M., Centeno, C., Kohles, S.S., 2007, "A systematic approach to determination of causation in symptomatic intervertebral disc injury following motor vehicle crash trauma", *Spine Line*, artikel, submitted.

Freeman, M., 2007, "Bayesian analysis of predictive characteristics in suicidal versus homicidal hanging deaths: A case study in forensic epidemiology", *59th udg., San Antonio, Texas, USA*, publiceret abstract.

Freeman, M., Nystrom, A., Centeno, C., Hand, M., 2007, "Chronic whiplash and central sensitization; does a trigger point "centroid" play an important role in pain modulation?", *Clin J Pain*, artikel, peer reviewed.

Freeman, M., 2007, "Crash Test Dummy?", *New Scientist*, s. 22-23.

Freeman, M., 2007, "Forensic considerations in the mild traumatic brain injury case", i *Mild Traumatic Brain Injury; Onset, Consequences & Outcomes Eds*, O'Shanick, G, Varney N, Springer. Bidrag til lærebog, in press.

Gregersen, M.E.G., Jurik, A.G., Lynnerup, N., 2007, "Forensic Evidence, Injuries and Cause of Death", i: Asingh, P., Lynnerup, N. (red.) *Grauballe Man.*, 1 udg., Moesgaard Museum, Jutland Archeologic Society, Århus, Denmark, s. 234-259. Bidrag til videnskabelige bog/antologi.

Hansen, O.I., Brink, O., 2007, "Chlamydia trachomatis Screening in Victims of Sexual Assault" – i *Programme and Abstracts from the PhD Day 2007, University of Aarhus, Aarhus*. Poster.

Johannsen, M., 2007, "Det danske ecstasymarked – Et strategisk perspektiv", videnskabelig rapport.

Johannsen, M., 2007, "Ecstasy i Danmark 2007". Rapport til Sundhedsstyrelsen.

Lindholm, C., Johannsen, M., Andreasen, M.F., Breum Müller, I., Rollmann, D., 2007, "Narkotika på gadeplan 2006: Rapport til Sundhedsstyrelsen, *Aarhus Universitet*. Videnskabelig rapport.

Lock, E., Aalberg, L., Andersson, K., Dahlén J.D., Cole, M., Finnon, Y., Huizer, H., Jalava, K., Kaa, E., Lopes, A., Poortman-van der Meer, A., Sippola, E., 2007, "Development of a harmonised method for the profiling of amphetamine", *Forensic Science International*, in press.

Lorentzen, N.D., Vester, A.E., Brink, O., Hougaard, K., 2007, Mundtligt bidrag: "Traumatic aortic rupture: Initial priorities and treatment" – ved Dansk Ortopædisk Selskabs forårsmøde, Århus.

Matthesen, S., Rohde, M.C., Vesterby, A., 2007, "Positive Chlamydia Culture With Normal Ano- and Genital Findings following single incident of incestuous abuse", *Journal of Pediatric and Adolescent Gynecology*, (2007) 20: 187-189.

Munkholm, J., Thomsen, A.H., Lynnerup, N., 2007, "Cyklister dræbt af højresvingende lastbiler – retspatologiske fund", *Ugeskrift for Læger*, vol. 169 nr. 3, s. 232-235.

Nordhoff, L., Freeman, M., Siegmund, G.P., 2007, "Human Subject Crash Testing: Innovations and Advances", *Society of Automotive Engineers*, Detroit, Michigan, USA. Lærebog.

Rohde, M.C., Banner, J., Corydon, T.J., Gregersen, N., 2007, "Sampling Achilles-tendons and culturing fibroblast from forensic autopsies: Tools for diagnostics and cell stress research", *Publiceret abstract*.

Rohde, M.C., Boel, L.W., Banner, J., 2007, "Sudden death following a shopping trip". Programme for the 2007 course on sudden infant death syndrome (SIDS) and paediatric forensic medicine and pathology. Oslo, Norway.

Rohde, M.C., Jensen, L.L., Banner, J., 2007, "Intra-abdominal abscess. Etiology and Pathology". Programme for the 2007 course on sudden infant death syndrome (SIDS) and paediatric forensic medicine and pathology. Oslo, Norway.

Rohde, M.C., Matthesen, S., Vesterby, A., 2007, "The Role of Testing for Chlamydia Trachomatis When Examining Sexually Abused Children", i *American Academy of Forensic Sciences*, konferenceartikel, peer reviewed.

Thomsen, A.H., Gregersen, M.E.G., 2007, "Kulilte dødsfald forårsaget af bygas i Danmark 1995-99", *Ugeskrift for Læger*, vol. 169 nr. 21, s. 2020-2024.

Uhrenholt, L., 2007, "Morphology and pathoanatomy of the cervical spine facet joints in road traffic crash fatalities with emphasis on whiplash – a pathoanatomical and diagnostic imaging study, *SUN-TRYK, Aarhus Universitet*, Ph.d. afhandling.

Uhrenholt, L., Hauge, E., Vesterby, A., Gregersen, M.E.G., 2007, "Histomorphology of the lower cervical spine facet joints". *Scandinavian Journal of Rheumatology*, artikel peer reviewed, accepted.

Uhrenholt, L., Nielsen, E., Vesterby, A., Hauge, E.M., Gregersen, M.E.G., 2007, "Imaging occult lesions in the cervical spine facet joints", *American Journal of Forensic Medicine and Pathology*, artikel peer reviewed, accepted.

Uhrenholt, L: Mundtligt bidrag: "Skader i nakkens facetled efter dødelige personbilulykker" – ved

Clinical Locomotion Science, Rygforskning, Temadag, Odense.

Uhrenholt, L: Skriftligt bidrag (rådgivning): Folkesundhed: Forebyggelse af trafikulykker – Forsknings- og Innovationsstyrelsen, København.

Uhrenholt, L: Mundtligt bidrag: "Soft tissue injuries in the cervical spine facet joints after fatal road traffic crashes" - International Whiplash Trauma Congress, Spinal Injury Foundation, Miami, Florida, USA.

Uhrenholt, L: Mundtligt bidrag: "Histopatologi af halscolumnas facetled efter traume" – ved Retspatologmøde, Retsmedicinsk Institut, Aarhus Universitet, Århus.

Uhrenholt, L: Mundtligt bidrag: "Læsioner i cervikalcolumna ved trafikulykker" – ved Reumamøde, Reumatologisk Afdeling U, Aarhus Universitetshospital, Århus Sygehus.

Uhrenholt, L: Posterpræsentation. "Preparation of osteo-cartilaginous histological sections" – ved Aarhus Universitet, PhD-dag.

Uhrenholt, L: Posterpræsentation. "Facet joints injuries in Fatal Road Traffic Crashes" – ved Forskningens Dag, Århus Sygehus.

Vesterby, A: Skriftligt bidrag: "Forskning i dødsårsager og døds måder for at forebygge alt for tidlige og uventede dødsfald, herunder trafikulykker" – Forsknings- og Innovationsstyrelsen, København.

Vesterby, A., Hansen, L.A., Sabroe, S., 2007, "Sexual Abuse: Hymenal Findings in Girls With a History of Vaginal Penetration", *American Academy of Forensic Sciences, USA*, s. 318 (publiceret abstract).

Zlowodzki, M., Brink, O., Switzer, J., Wingerter, S., Woodall, J., Petrisor, B., Kregor, P.J., Bruinsma, D.R., Bhandari, M: Mundtligt bidrag: „Patient function following femoral neck shortening and varus collapse after cancellous screw fixation of isolated femoral neck fractures: A multicenter cohort study” – Orthopaedic Trauma Association, 23rd Annual Meeting, Boston, MA, USA.

Zlowodzki, M., Brink, O., Switzer, J., Wingerter, S., Woodall, J., Petrisor, B., Kregor, P.J., Bruinsma, D.R., Bhandari, M: Mundtligt bidrag: „Patient function following femoral neck shortening after screw fixation of femoral neck fractures” – OTA Specialty day – Top 10 Presentation from 2007 Orthopaedic Trauma Association Meeting, San Francisco, CA, USA.

Formidling

Optræden i pressen

Ingrid Bayer Kristensen og A. Carsten Hansen: ½ times interview om forgiftninger i Danmarks Radio P1, udsendelsen "A propos".

Ingrid Bayer Kristensen: Foredrag om retsmedicin ved åbent hus arrangement på Retsmedicinsk Institut, Skejby, med efterfølgende interview til flere aviser.

Ingrid Bayer Kristensen: "Hvad er en obduktion?" i radioudsendelsen "UPS".

Lars Uhrenholt: "Sikre sæder modvirker piskesmæld". Trafikulykker, piskesmæld. *Jyske Vestkysten*, 02.04.2007.

Årsberetningerne fra Center for Voldtægtsofre, Århus, og Center for Børn udsat for Overgreb (CBO) indeholder også bidrag fra Retsmedicinsk Instituts medarbejdere.

Flere af instituttets ansatte har desuden holdt populærvidenskabelige foredrag i såvel faglige som ikke-faglige foreninger og organisationer.

Retsmedicinsk Instituts rekvirerede arbejde

Instituttet er delt i to afdelinger, Afdeling for Retspatologi og Klinisk Retsmedicin og Retskemisk Afdeling, nu i samme hus med Retskemisk Afdeling på 1. sal og Retspatologi og Klinisk Retsmedicin i stueetage og kælder, hvor der er ambulanceadgang og sektionsstuer.

Instituttets område (Statsobducenturet for Nørrejylland) varetager obduktioner og findestedsundersøgelser for de tidligere politikredse 32-54 (Jylland ekskl. Sønderjylland), nu efter politireformen for politidirektørerne i Nordjylland, Østjylland, Sydøstjylland, Midt- og Vestjylland samt en del af Syd- og Sønderjylland (de tidligere Esbjerg, Ribe og Varde politikredse).

Instituttet foretager personundersøgelser for politidirektørerne i Nordjylland, Midt- og Vestjylland, Østjylland samt Skanderborg, Horsens og Vejle, Sydøstjyllands politi. Der er regionalafdelinger for klinisk retsmedicin i Herning og Aalborg.

Retsmedicinsk Institut afholder retslægelige ligsyn i forbindelse med findestedsundersøgelser. Retskemisk Afdeling foretager retskemiske undersøgelser i forbindelse med instituttets obduktioner, alkoholanalyse på døde fra Jylland og undersøgelse af beslaglagte effekter for indhold af narkotika.

Finansiering

Instituttets rekvirerede arbejde er underlagt universitetet, men drives for midler fra Justitsvæsenet samt enkelte andre rekvirenter, f.eks. Arbejdsskadestyrelsen, Forsvarets Auditørkorps, Flygtninggenævnet og forsikringsselskaber. Priserne for obduktion, findestedsundersøgelse, personundersøgelse, retskemisk undersøgelse og narkotika-undersøgelse samt alkoholanalyse fastsættes af Justitsministeriet, ligesom ministeriet godkender regnskabet. Personalet er ansat af universitetet, men aflønnes af midler fra det rekvirerede arbejde.

I 2007 var omsætningen på 29.405.305 kr.

Administration

Statsobducenten er ansvarlig for det rekvirerede arbejde ved instituttet. Administrationen sker i samarbejde med Aarhus Universitets Budgetafdeling ved kontorchef Kirsten Skjødt og fuldmægtig Eddie Kvistgaard Pedersen.

Retspatologisk Afdeling

År 2007 var som 2006 for Retspatologisk Afdeling præget af et stort arbejde med kvalitetssikring, ikke mindst i forbindelse med udflytningen, hvor alle procedurer skulle gennemgås og mange rettes til i forhold til de nye lokaler. Afdelingen blev akkrediteret af DANAK i december 2005 efter Dansk Standard SD/EN ISO/IEC 17020, det er således alle instituttets rekvirerede undersøgelser, som nu er akkrediterede, hvorfor vi har DANAKs mærke – ”kongekronen” – på vore erklæringer.

Akkreditering er en uafhængig bedømmelse af vores kompetence og evne til at udføre en bestemt opgave i overensstemmelse med de givne krav og standarder. Akkrediteringen betyder, at vi kan dokumentere over for rekvirenter, myndigheder og andre samarbejdspartnere, at kvaliteten af vores undersøgelser lever op til krav i standarder og lovgivning. Akkrediteringen skal også garantere, at vi er uvildige og kompetente, hvilket instituttets status som universitetsinstitut er med til at sikre.

Der føres løbende tilsyn med at vi opfylder disse krav. Der var således inspektionsbesøg medio 2006 og igen i 2007, og tillige foretages der jævnligt interne auditter ved instituttets egne kvalitetsledere.

Uddannelsen af kommende patologer/retspatologer er en vigtig aktivitet på afdelingen, og som led i speciallægeuddannelsen i patologisk anatomi har instituttet fælles introduktionsstillinger med Patologisk Institut, Aarhus Universitetshospital, Århus og Aalborg.

Nedenfor redegøres for aktiviteterne i Retspatologisk Afdeling.

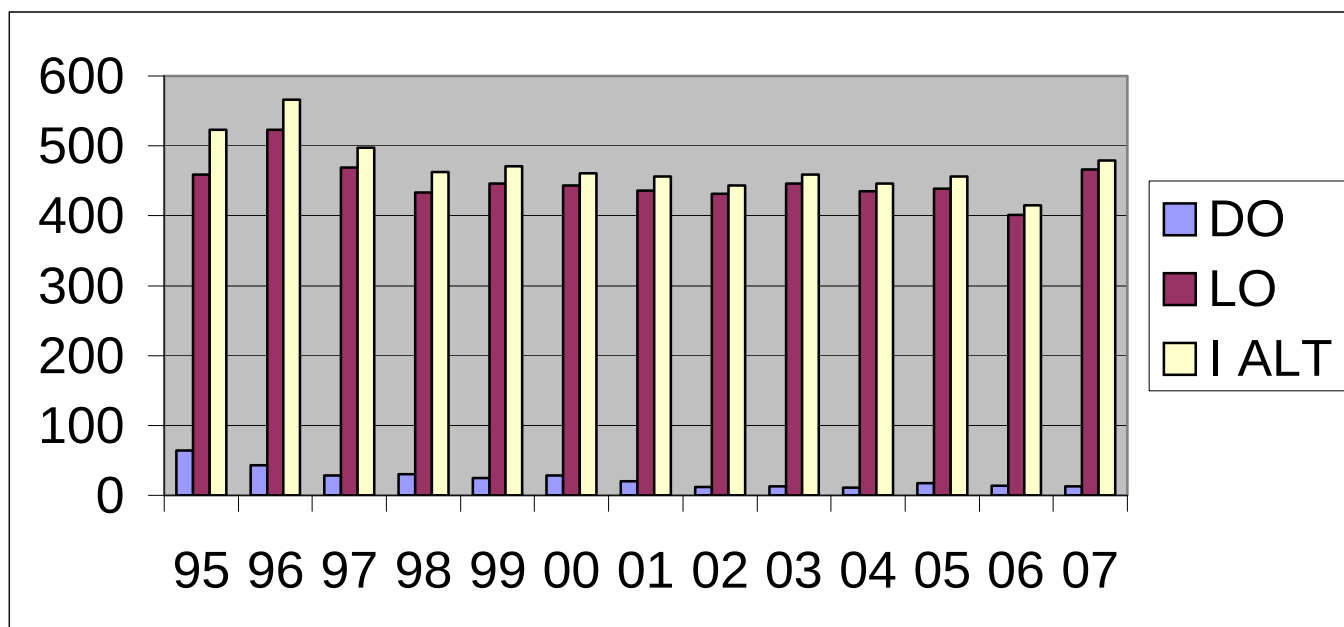
Retslægelige obduktioner

I 2007 udførte Retsmedicinsk Institut 479 obduktioner, hvoraf de 466 var begæret af politiet og statsadvokaterne, 8 af Arbejdsskadestyrelsen, 4 af militærets auditører og 1 af et forsikringsselskab. Én af obduktionerne vedrører en hund, som i øvrigt ikke indgår i de følgende opgørelser. Obduktionerne fordeler sig på 322 mænd og 156 kvinder. Obduktionerne for Arbejdsskadestyrelsen vedrører overvejende ældre personer, medens de øvrige har en overvægt af yngre, således var der i aldersgruppen 0-14 år 20, heraf 11 under 1 år.

Det samlede antal obduktioner har været faldende fra 1989 til 1993, væsentligst på grund af et færre antal politibegærede obduktioner; i 1994, -95 og -96 er der igen indtrådt en stigning, men man må konstatere, at der siden 1996 er sket et væsentligt fald. Obduktioner begæret af politiet synes at have stabiliseret sig på et niveau på omkring 430-450/år. I 2006 udførtes kun 415 obduktioner, hvilket var det laveste tal siden 1979! Men der er atter kommet en væsentlig stigning i 2007.

Obduktioner begæret af Arbejdsskadestyrelsen "toppede" i perioden 1986-91, hvor der var mange undersøgelser for asbestbetingede skader. Antallet af disse obduktioner har de seneste år været under 10 pr. år.

Obduktioner pr. år

DO = Obduktioner begæret af Arbejdsskadestyrelsen, militærets auditører eller forsikringsselskab

LO = Obduktioner begæret af politi eller statsadvokat

Antallet af de politibegærede obduktioner og obduktioner begæret af Arbejdsskadestyrelsen og andre i de enkelte politikredse.

Ny politikreds		Tidligere politikreds	Obd. begæret af politi og statsadvokatur	Obd. beg. af Arb.skadest., forsikr.selskab	Obduktioner i alt
01 Nordjylland	93	Aalborg	43	8	51
		Frederikshavn	14	1	15
		Hjørring	9	0	9
		Hobro	12	0	12
		Løgstør	6	0	6
02 Østjylland	165	Grenaa	16	0	16
		Randers	20	0	20
		Århus	129	0	129
03 Midt- og Vestjylland	87	Herning	24	0	24
		Holstebro	9	0	9
		Ringkøbing	8	0	8
		Silkeborg	9	0	9
		Skive	3	0	3
		Thisted	23	0	23
		Viborg	13	0	13
04 Syddøstjylland	99	Fredericia	11	0	11
		Horsens	27	0	27
		Kolding	25	0	25
		Skanderborg	7	0	7
		Vejle	29	0	29
05 Syd- og Sønderjylland	29	Esbjerg	23	0	23
		Ribe	3	0	3
		Varde	3	0	3
Fyn	2	Nyborg	2	0	2
Auditører	4				4

Obduktioner begæret af Statsadvokater

Med nugældende regler om klager over politiets virksomhed kan politiet ikke undersøge sager vedrørende dødsfald i detentioner, under anholdelser m.v., og disse sager udforskes nu af statsadvokaterne, ofte bistået af Rigspolitiets Rejseafdeling. Sagerne er karakteriserede ved, at der ikke primært foreligger politirapporter, men at afhøringen af de implicerede politifolk foretages af Statsadvokaten, ligesom Statsadvokaten også afholder det retslægelige ligsyn sammen med embedslægen.

I 2007 var der 2 obduktioner begæret af statsadvokaturen.

Obduktioner begæret af Arbejdsskadestyrelsen, forsikringsselskaber og andre

I 2007 udførtes 8 obduktioner på begæring af Arbejdsskadestyrelsen og 1 obduktion for et forsikringsselskab. Antallet af obduktioner, begæret af Arbejdsskadestyrelsen, har været faldende gennem de sidste år, det største antal forekom i midten af firserne med mere end 100 per år.

Hovedparten af disse obduktioner er begrundet i mistanke om erhvervssygdomme, nogle med pludselig uventet død på arbejdspladsen, og kun enkelte vedrører ulykker. Tidligere optrådte i Jylland en del tilfælde af silikose, men disse er nu sjældne. Obduktioner rekvireret på mistanke om opløsningsmiddelsyndrom ("malersyndrom") er forsvundet.

Hovedparten af obduktionerne kan henføres til mistanke om følge af asbesteksposition. Jylland indtager en særstilling, hvor en stor virksomhed i Aalborg har anvendt asbest i produktionen, men også værftsarbejdere, mekanikere, tømrere og arbejdere beskæftiget med reparation af togvogne og lokomotiver har været udsat. Obduktionerne er vigtige bevismidler i denne type sager, og der udføres omfattende mikroskopiske undersøgelser for at påvise eller afvise tilstedeværelsen af asbestholdigt materiale i lungerne.

Faldet i obduktionstallet skyldes formentlig, at forbudet mod anvendelse af asbest har medført færre asbestbetingede lidelser. Obduktioner af denne type tjener også til at påvise faremomenter ved nye industrielle påvirkninger.

Der udførtes endvidere fire obduktioner for militærets auditører heraf tre soldater, døde i krigen i Irak og Afghanistan.

Dødsmåder

De 478 obduktioner fordeler sig på følgende dødsmåder:

Dødsmåde	Antal obduktioner
Ulykke	221
Naturlig død	179
Selv mord	23
Drab / Vold	25
Uoplyst	30

De tilfælde, hvor dødsmåden ikke kunne fastslås med sikkerhed, drejer sig væsentligst om forgiftningstilfælde, hvor det kan være vanskeligt at afgøre, om der foreligger ulykke ved overdosering eller selvmord.

Naturlig død: Naturlig død udgør med 179 den næststørste gruppe af de retsmedicinske institutters obduktioner. Det drejer sig om sager vedrørende pludselig uventet død, dødfundne, erhvervssygdomme og dødsfald i tilslutning til lægelig behandling, hvor der ikke foreligger en ulykkelig hændelse eller fejl.

Kardiovaskulære lidelser har givet anledning til de fleste dødsfald, men også alkoholbetingede lidelser, blandt andet ketoacidose, forekommer hyppigt.

De pludselige spædbarnsdødsfald uden kendt årsag (SIDS) er blevet sjældne; der har således i 2007 ikke været sådanne ved instituttet, og der er kun obduceret 8 børn under 1 år, som er død en naturlig død. Der er således en stigende frekvens af andre dødsårsager og –måder i spædbarnsalderen i forhold til SIDS, hvilket er i overensstemmelse med erfaringer fra de øvrige nordiske lande.

Drab/vold: I instituttets materiale er inkluderet egentlige drab samt vold med døden til følge, men derimod ikke uagtsomt manddrab, der sædvanligvis klassificeres som ulykke.

I 2003 var der 27 drab, i 2004 var der 16 drab, i 2005 var der 19 drab, i 2006 var der 15 drab og i 2007 foretog instituttet 25 drabsobduktioner.

Der var 17 mænd og 8 kvinder, og ofrenes alder var fra 2 til 85 år. Tre af ofrene var børn.

Drabsmetoderne var:

Skarp vold	4
Stump vold	11
Skud	4
Kvælning	4
Fald fra højde	1
Forgiftning	1
Uspecificeret	1

Selv mord: En mindre del af instituttets obduktioner, nemlig 23, vedrører selvmord. Obduktionsindikationen er ofte differentialdiagnosen mellem selvmord og anden døds måde, dødfundne uden sikker dødsårsag, men også tilfælde, hvor der er mistanke om, at læger har udskrevet medikamenter i for store mængder til suicidalfarlige personer.

Selv mordsmetoderne var:

Hængning/strangulation	5
Forgiftning	9
Skud	1
Stik/snit	3
Tog/bil	3
Andre	2

Forgiftningerne er overvejende forårsaget af medikamenter eller narkotika, medens relativt få er tekniske gifte, herunder kulilteforgiftninger (biludstødningsgas).

Der var 11 mænd og 12 kvinder i alderen fra 20 til 71 år.

Ulykker:

Forgiftning med medikamenter og narkotika	97
Forgiftning med alkohol m.m.	10
Forgiftning med luftformige st. (kulilte)	13
Trafikulykker	44
Fald	17
Lægelige ulykker/komplikationer	16
Drukning	10
Kvælning	4
Forbrænding	2
Andre	8

Ulykkerne fordeler sig på 160 mænd og 61 kvinder med en aldersspredning fra 0 til 85 år. Hovedparten af forgiftningerne skyldes receptpligtig medicin og narkotika. Alkoholforgiftninger var hyppige, dog ofte i kombination med andre forgiftninger, hvorimod de tekniske gifte såsom kulilte er blevet sjældne. De fleste kulilteforgiftninger er røgforgiftninger. Næsten alle var med efterfølgende forbrændinger.

Narkomandødsfald:

Narkomandødsfald udgør et alvorligt samfundsmæssigt problem. Justitsministeriet udstedte i 1971 et cirkulære, hvor det blev foreskrevet, at der skulle foretages obduktion og retskemisk undersøgelse ved dødsfald, der skete i forbindelse med narkotikamisbrug. Det vil sige at stort set alle narkomaner obduceres, og man har her fået et værdifuldt instrument til at følge situationen på narko-området.

Ved narkoman forstås personer, som har eller har haft et misbrug af narkotiske stoffer, eller hvor der ved retskemisk undersøgelse er påvist forekomst af et ikke lægeordineret narkotisk middel. I året 2007 har instituttet obduceret 123 personer med narkotikamisbrug (eufomani). Antallet af narkomandødsfald har været stigende, i 1994: 62, i 1995: 67, i 1996: 75, i 1997: 69, i 1998: 70, i 1999: 75, i 2000: 85, i 2001: 109, i 2002: 92, i 2003: 101, i 2004: 115 i 2005: 105, i 2006: 109. Mange har været i 40 års alderen, men der er også en del yngre. Den yngste var 17 år og den ældste 59 år.

De fleste dødsfald skyldes forgiftninger med narkotika eller medikamenter, herunder Metadon.

Trafikulykker: Antallet af dødsofre ved trafikulykker har været faldende gennem flere år og er fortsat faldende, men kun relativt få af disse ofre obduceres. Ifølge ligsynsloven skal der foretages obduktion ved strafbare forhold, herunder også uagtsomt manddrab i trafikken, eller hvor der er tvivl om dødsårsagen (ulykke eller naturlig død).

De 44 ofre i 2007 fordelte sig på følgende måde: Fører af motorkøretøj 16, passager i motorkøretøj 5, motorcyklist/knallertfører 9, cyklist 6, fodgænger 7, fører af havetraktor 1.

Tolv af motorvognsførerne var impliceret i ulykke mod andet motorkøretøj, medens 4 var ofre for soloulykker, ligesom 5 førere af motorcykel/knallert også var ofre for soloulykker.

Trafikulykker udgør stadig et vigtigt samfundsmedicinsk problem, hvor retsmedicinske undersøgelser kan bidrage til klarlæggelse af ulykkesomstændighederne og indgå i profylaktiske foranstaltninger.

Der bør foretages langt flere obduktioner af trafikofre, dels af hensyn til tiltale for uagtsomt manddrab, dels af hensyn til den samfundsmæssige interesse i at få klarlagt trafikulykkerne så godt som muligt med henblik på profylaktiske foranstaltninger.

Dødsårsag uoplyst: Af de i alt 30 var 9 forgiftninger og 3 var drukning. I disse tilfælde har man oftest ikke kunnet afgøre, om dødsårsagen var ulykke eller selvmord. I 18 tilfælde var dødsårsagen uoplyst, heraf et nyfødt barn. En væsentlig del af disse har været yngre mennesker, der er døde pludseligt og uventet, og hvor obduktion og supplerende undersøgelser ikke har klarlagt dødsårsagen, men en del må formodes at være pludseligt opståede forstyrrelser i hjertets ledningssystem.

Klager over sundhedspersonale, tilsynssager og lægefejl

Af Sundhedsloven fremgår, at dødsfald skal indberettes til politiet, når døden kan være følge af fejl, forsømmelse eller ulykkelig hændelse i forbindelse med behandling eller forebyggelse af sygdom.

Denne paragraf har i de senere år ført til et stigende antal retslægelige obduktioner, dels på grund af klager fra pårørende, men også for at modvirke klager ved pludselig uventet død, hvor afdøde har været tilset af læge eller har kontaktet vagtlæge. Findes der ved obduktionen forhold, som kan tyde på lægelig fejl eller forsømmelse, vil embedslægerne indsende sagen til orientering til Sundhedsstyrelsen (tilsynssager), og sagen kan herefter henlægges eller videresendes til Patientklagenævnet. Disse obduktioner er vigtige elementer i Sundhedsvæsenets kvalitetssikring. Nogle har givet anledning til ændringer i proceduren på hospitaler.

Identifikationer

Enogtredive døde har været uidentificeret ved obduktionens påbegyndelse, hvorfor der er foretaget identifikationsprocedure. Instituttet har i alle de tilfælde (25), hvor der har foreligget tænder, samarbejdet med lektor, lic.odont. Dorthe Arenholt Bindslev, lektor Alan Richards og lektor Jens Heidmann, Odontologisk Institut, Aarhus Universitet.

Endvidere har man samarbejdet med de lokale politimyndigheder og Rigspolitiets Eftersøgnings- og Identifikationssektion.

Findestedsundersøgelser

I år 2007 har instituttet foretaget 34 findestedsundersøgelser/ligbesigtigelser vedrørende i alt 37 personer (i tre sager var der to døde). Tre af undersøgelserne blev ikke efterfulgt af obduktion. Findestedsundersøgelserne udføres for politikredsene 1-4 og en del af kreds 5 (de tidligere politikredse 32-54 (Jylland ekskl. Sønderjylland)), og vedrører væsentligst drabssuspekterede dødsfald. Det er vigtigt for obducenten allerede på gerningsstedet at kunne se afdøde, medvirke til sikring af spor og dødstidsbestemmelse. Findestedsundersøgelser er særdeles vigtige af hensyn til en senere vurdering af sagen samt i tilfælde, hvor en retsmediciner indkaldes som sagkyndigt vidne.

Instituttets medarbejdere har desuden deltaget i 2 gerningsstedsrekonstruktioner.

Retslægelige ligsyn

Der har i 2007 ved instituttet været afholdt 236 retslægelige ligsyn, heraf 192 efter kontraktlig aftale med Embedslægeinstitutionen, Region Syd, sammen med Sydøstjyllands Politi i Vejle, Kolding og Fredericia på hhv. Kolding og Vejle Sygehus.

Andre undersøgelser

Obduktionerne suppleres ofte med andre undersøgelser, den hyppigste er mikroskopi, foretaget i 460 sager, bakteriologisk undersøgelse i 57 sager, neuropatologisk undersøgelse i 63 sager, røntgen i 34, CT scanning i 34, retsogenetisk undersøgelse i 17 sager, alkoholanalyse i 407 sager, og der er rekvireret retskemisk undersøgelse i 286 sager.

I retsmedicinen er man i tiltagende grad begyndt at anvende moderne billeddiagnostiske undersøgelser, herunder CT-scanning. Institutet har haft en aftale med overlæge, dr.med. Anne Grethe Jurik, Radiologisk Afdeling, Aarhus Universitetshospital, Århus NBG, om foretagelse af CT-scanning i udvalgte sager. Disse undersøgelser har især betydning ved skud, men også ved mistanke om f.eks. luft-blodpropper. I forbindelse med udflytningen i november 2007 blev der plads til installering af en CT-scanner ved Retsmedicinsk Institut.

Aktiviteter i det histologiske laboratorium i år 2007:

	<i>Paraffinklodser</i>	<i>Objektglas</i>	<i>HE-farvning</i>	<i>Specialfarvn.</i>
<i>Obduktioner</i>	7.566	7.775	6.314	1.461
<i>Videnskabelige</i>	51	82	51	31
<i>Udstrygninger</i>		594	594	
<i>Frysesnit</i>	10	21	0	21
<i>Andet</i>	26	46	26	20
<i>I alt</i>	7.653	8.518	6.985	1.533

HE-farvning = haematoxylin-eosin-farvning.

Specialfarvningernes rækkefølge efter mængde har været: Weigerts elastin, Jern, Masson Trichrome, PAS ±diastase, Fettrot, Alcian Blue, Ziehl-Nielsen (TB), Gram, Toluidin, Alkalisk Congo, Klüber Barrera. I specialfarvninger er indregnet 20 immunhistokemiske farvninger.

Personalet i det histologiske laboratorium har tillige assisteret ved videnskabelige arbejder, personundersøgelser og knoglepræparation.

Endvidere har personalet i det histologiske laboratorium modtaget bioanalytikerelever på en uges praktikophold som led i afslutningen af deres uddannelse.

Klinisk retsmedicin

Undersøgelse af volds- og voldtægtsofre, sigtede (personundersøgelser) i straffesager samt undersøgelse af ofre for tortur udgør en væsentlig del af Retsmedicinsk Instituts virksomhed. Undersøgelserne foretages for Nordjyllands Politi, Midt- og Vestjyllands Politi, Østjyllands Politi samt Sydøstjyllands Politi, her dog kun for de tidligere Skanderborg, Vejle og Horsens politikredse. Enkelte undersøgelser foretages for statsadvokaterne.

Undersøgelse af torturofre foretages på anmodning af Udlændingesservice og har som primært formål at dokumentere eventuel tidligere tortur.

Retsmedicinsk Institut har etableret Regionalafsnit for Klinisk Retsmedicin i Herning og Aalborg med et tilknyttet hold af speciallæger (embedslæger, praktiserende læger, ortopædkirurger og gynækologer) på tilkald til at foretage undersøgelse af ofre og sigtede i straffesager.

Undersøgelsen af ofrene foregår på Skadestuen, Herning Centralsygehus, og Skadestuen, Aalborg Sygehus Syd, i dertil indrettede lokaler, medens undersøgelse af sigtede foregår på Politigården i Herning og Aalborg, ligeledes i specielt indrettede lokaler.

Regionalafsnittet i Herning betjener Midt- og Vestjyllands politi, svarende til de tidligere politikredse Ringkøbing, Holstebro og Herning, medens regionalafsnittet i Aalborg betjener Nordjyllands politi, svarende til de tidligere Hjørring, Frederikshavn, Aalborg og Hobro politikredse samt Midt- og Vestjyllands politi, Thisted. De øvrige politikredse betjenes af instituttet i Aarhus.

Denne struktur og organisering af undersøgelser af ofre og sigtede er løbende evalueret. Politikredsene har udtrykt stor tilfredshed med ordningen.

Vagtholdet tilknyttet satellitten i Herning måtte på grund af et meget lavt antal undersøgelser opløses pr. 01.10.02. Politikredsene har dog fortsat mulighed for at få foretaget undersøgelser på Regionalafsnittet i Herning på skadestuen og på politigården af to regionale speciallæger tilknyttet instituttet som konsulenter.

Retsmedicinsk Institut har afholdt fælles møder med politikredsene og lægerne tilknyttet satellitterne i Herning og Aalborg samt skadestuerne i Herning og Aalborg med henblik på løbende at sikre kvaliteten af de rekvirerede undersøgelser.

Siden 1. november 1999 er undersøgelser af voldtægts ofre fra Aarhus Amt, Vejle og Horsens politikreds blevet foretaget på "Center for Voldtægts ofre", Aarhus Sygehus, Tage Hansens Gade, som Retsmedicinsk Institut har været med til at etablere. Centret er nu overført til Århus Sygehus Nørrebrogade.

Undersøgelse af ofre i sager, hvor der ikke er foretaget politianmeldelse, foretages af et lægehold, tilknyttet Centret. Ved efteranmeldelse til politiet overtager instituttet sagen som en udtalelsessag. Retsmedicinsk Institut har i løbet af året deltaget i styregruppemøderne ved Center for Voldtægts ofre, arbejdsgruppemøderne samt fællesmøderne med deltagelse af alle involverede faggrupper, herunder politiet. Retsmedicinsk Institut har desuden været medarrangør af arrangementer ved Centret – der henvises i øvrigt til Centrets årsberetning.

Personundersøgelserne repræsenterer et udvalgt materiale, idet politiet rekvirerer retsmedicinsk undersøgelse primært efter overtrædelse af straffeloven og i mindre grad efter læsionernes sværhedsgrad. Sagerne bliver derfor præget af forbrydelser mod kønssædeligheden og grovere volds-sager, specielt med greb om halsen. De lettere volds-sager undersøges af læger på skadestuer og af alment praktiserende læger, som udsteder en politiattest.

Personundersøgelserne prisfastsættes - ligesom obduktioner og findestedsundersøgelser - af Justitsministeriet.

Ny pol.kreds	Tidligere pol. kreds	Antal undersøgelser
Nordjylland	Løgstør	12
	Aalborg	63
	Hobro	6
	Frederikshavn	11
	Hjørring	15
Midt- og Vestjylland	Herning	40
	Ringkøbing	5
	Holstebro	23
	Silkeborg	12
	Viborg	14
	Skive	9
	Thisted	5
Østjylland	Århus	126
	Randers	22
	Grenaa	15
Sydøstjylland	Fredericia	2
	Vejle	21
	Horsens	24
	Skanderborg	7

Lægerne ved regionalafsnittet i Aalborg har i 2007 udført 105 undersøgelser, og de to læger i Herning har haft 35 undersøgelser, medens 292 undersøgelser er foretaget af instituttets faste læger.

Der har været en markant stigning i antallet af personundersøgelser, fra 135 i 1995 over 324 i år 2000 til 405 i år 2006 og 432 i 2007. Stigningen skyldes undersøgelse af børn i sager om seksuelt overgreb og andre sædelighedsforbrydelser, samt overtagelsen af personundersøgelserne fra embedslægerne i 1999.

Af de 432 undersøgte var 142 sigtede og 290 forurettede.

Af de 142 sigtede har 93 primært været undersøgt i voldssager og 36 i sædelighedssager, mens der har været 13 undersøgelser for anden kriminalitet, overvejende brandstiftelse.

De sigtede har været 129 mænd og 13 kvinder i alderen 14-69 år. 219 voksne ofre (49 mænd, 170 kvinder) har været undersøgt, heraf 146 (6 mænd, 140 kvinder) for voldtægt, voldtægtsforsøg og anden kønslig omgang, 4 af disse undersøgt for tidligere forhold i barnealderen. 73 tilfælde vedrører primært vold (stump og skarp vold samt skud) og kvælning. Motivet til en del af disse sager kan også være af seksuel karakter. Syv efteranmeldte voldtægtssager er behandlet som udtalelsessager.

Der er ikke i året foretaget undersøgelser for Udlændingestyrelsen af asylansøgere med henblik på følger efter tidligere udsættelse for tortur.

GERNINGSMÆND	142	Voldssag	93
		Sædelighedssag	36
		Andre	13
OFRE	290		
Voksne	219	Voldssag	73
		Sædelighedssag	146
		Tortur	0
Børn	71	Sædelighedssag	54
		Andre	17

Det skal bemærkes, at efteranmeldte voldtægtssager er medregnet under udtalelsessager og ikke som personundersøgelser.

Antallet af undersøgte børn er steget fra 15 i 1994 til 75 i 1997, 63 i 1998, 92 i 1999 og 73 i 2000 til 82 i år 2001 med et fald til 72 i år 2002, 66 i 2003 og 58 i år 2004. I 2005 er der undersøgt 56 børn, i 2006 er der undersøgt 54 børn, og i 2007 er der undersøgt 72 børn – heraf en 14-årig gerningsmand til vold. Af de 71 ofre har der været 11 undersøgelser for fysisk børnemishandling ("battered child syndrome"), fire med anden form for vold, og der har været 54 undersøgelser for seksuelle overgreb. Af de 71 børn var de 14 drenge og de 57 var piger. Fire af drengene blev undersøgt for seksuelle forhold.

Undersøgelse af børn udsat for seksuelle overgreb

Retsmedicinsk Institut har siden 1994 anvendt kikkertinstrument, såkaldt kolposkop, i tilslutning til den retslægelige undersøgelse af børn, der har været udsat for seksuelt overgreb, i incestsager og lignende. De fleste sager vedrørende seksuelt overgreb på børn kommer først til politiets kendskab længe efter at misbruget har fundet sted, hvilket gør det vanskeligt ved en efterfølgende lægeundersøgelse at dokumentere et eventuelt overgreb. Anvendelse af kolposkop øger imidlertid muligheden for at iagttage forholdene i ydre kønsorganer og derved muligheden for at kunne konstatere eventuelle forandringer efter et tidligere overgreb. Kolposkopet er ikke i berøring med barnet, og undersøgelserne udføres uden brug af instrumenter i øvrigt, er smertefrie, og der anvendes ikke beroligende midler eller bedøvelse. Tolkningen af fundene er vanskelig, hvorfor disse undersøgelser bør vedblive at være centraliserede.

Mistanke om seksuelt misbrug af et barn opstår ikke sjældent på grund af barnets adfærd, symptomer hos barnet eller på grund af suspekte fund hos mindreårige, som f.eks. rødme, udflåd og/eller kløe i skridtet. Dette fører ofte barnet til en lægeundersøgelse eller eventuelt indlæggelse for nærmere at få afklaret, hvad der er på færde. Det er i denne sammenhæng vigtigt, at de undersøgende læger har et kendskab til normale forhold og normale variationer i ydre kønsorganer for at undgå fejlfortolkning.

I øvrigt henvises til indlægget ved professor Annie Vesterby: Center for Børn udsat for Overgreb.

Retspatologiske effektundersøgelser

Undersøgelse af effekter for blodtype og DNA foretages på Retsgenetisk Afdeling, Københavns Universitets Retsmedicinske Institut.

Øvrige undersøgelser

Nogle af instituttets læger har på konsulentbasis foretaget obduktioner for Grønlands Politi.

Udtalelsessager

Sekundær vurdering af sager til retsligt brug bør principielt foretages af Retslægerådet, men instituttet modtog i 2007 fjorten sager fra Anklagemyndigheden (politi og statsadvokat) til udtalelse, enten fordi tiden ikke tillod Retslægerådsudtalelse eller som led i efterforskningen hyppigt en vurdering af politiattester udstedt af ikke-retsmedicinere. Dette materiale er ofte mangelfuldt eller spinkelt, og det anbefales, at undersøgelserne primært foretages af retslæger - især i sager, hvor der er sket overtrædelse af de grovere straffelovsbestemmelser.

I syv sager var ofre for seksuelle forbrydelser undersøgt ved Center for Voldtægtsofre og ønskede senere at indgive en sekundær anmeldelse til politiet. I disse sager har instituttet på basis af de foreliggende undersøgelser og den nu foreliggende politirapport afgivet erklæring til retslig brug samt indsendt materiale til DNA analyse m.v.

Fremmøde i retten

Statsadvokater og Anklagemyndigheden samt forsvarsadvokater anmoder ofte om, at retsmedicinere møder i retten som sagkyndige vidner. Det drejer sig om såvel sager vedrørende obduktioner og personundersøgelser som om enkelte udtalelsessager. I 2007 har instituttets læger mødt 20 gange i retten og instituttets retskemikere fire gange. Fremmøde i retten er ikke alene af betydning for denne, men også for obducenterne i det videre arbejde samt for kvalitetssikringen af det retsmedicinske arbejde.

Information til pårørende i tilfælde af retslægelig obduktion

Retsmedicinsk Institut udarbejdede i 2004 en informationspjece, som politiet kan udlevere til pårørende i de tilfælde, hvor der påtænkes udført en obduktion. Denne pjece redegør nøje for, hvad en retslægelig obduktion indebærer, og hvorledes den udføres.

Retskemisk Afdeling

År 2007 har været et meget godt år for Retskemisk Afdeling og Retsmedicinsk Institut. Arbejdsmæssigt har det budt på store udfordringer, og overordnet set er så mange ting faldet på plads at man må karakterisere året som en milepæl i instituttets udvikling. Udadtil kan det ses ved de nye bygninger på Århus Universitetshospital, Skejby, men også internt er der sket store forandringer. Retskemisk Afdeling blev akkrediteret for nogle år siden, og efterfølgende er der blevet brugt store ressourcer på at forbedre de udbudte undersøgelser. Dette har muliggjort en omfordeling af arbejdsopgaverne internt i Danmark således at Retskemisk Afdeling nu selv varetager alle undersøgelser for instituttets optageområde. Timingen således at der kom et sammenfald mellem udflytningen til det nye institut og den forøgede mængde opgaver har derfor været vellykket.

Forskningsmæssigt er afdelingen ved at finde sine ben imellem de rent anvendelsesorienterede projekter der relaterer sig direkte til det rekvirerede arbejde og projekter med mere langsigtede mål. De mere langsigtede projekter såsom den planlagte indsats inden for translationel forskning skal finansieres via eksterne midler. Det er en udfordring at finde tid til at involvere sig i disse ofte tværfaglige og spændende projekter og hente midler hjem dertil. Det er således et udpræget ønske at der tilføres flere midler fra fakultetet eller ministerierne til videnskabeligt personale da det ellers er svært at få tyngde i denne mere ”universitetsrettede” forskningsindsats. Dette skal ses i lyset af det ret begrænsede antal årsværk som instituttet støttes med af universitetet.

Retstoksikologiske undersøgelser

I 2007 øgedes aktiviteten i den toksikologiske sektion på flere felter. Som det fremgår nedenfor, er antal sager og undersøgelser steget. Man har endvidere arbejdet med forberedelse til udførelse af nye opgaver fra årsskiftet 2007/2008, og man har forberedt flytningen til de nye lokaler på det nye retsmedicinske institut på Århus Universitetshospital, Skejby og derefter medio november gennemført flytning og ibrugtagning (se kapitel herom andet sted i årsberetningen). De nye sager, som krævede forberedelse, er dels undersøgelser af prøver fra trafikanter som er mistænkt for at have kørt under påvirkning af færdselssikkerhedsfarlige stoffer, dels prøver som er udtaget i forbindelse med såkaldte personundersøgelser i Retsmedicinsk Instituts regi; der henvises for sidstnævnte sagstype til andre kapitler i årsberetningen. Disse to nye kategorier af sager vil blive udførligt omtalt i årsberetningen for 2008.

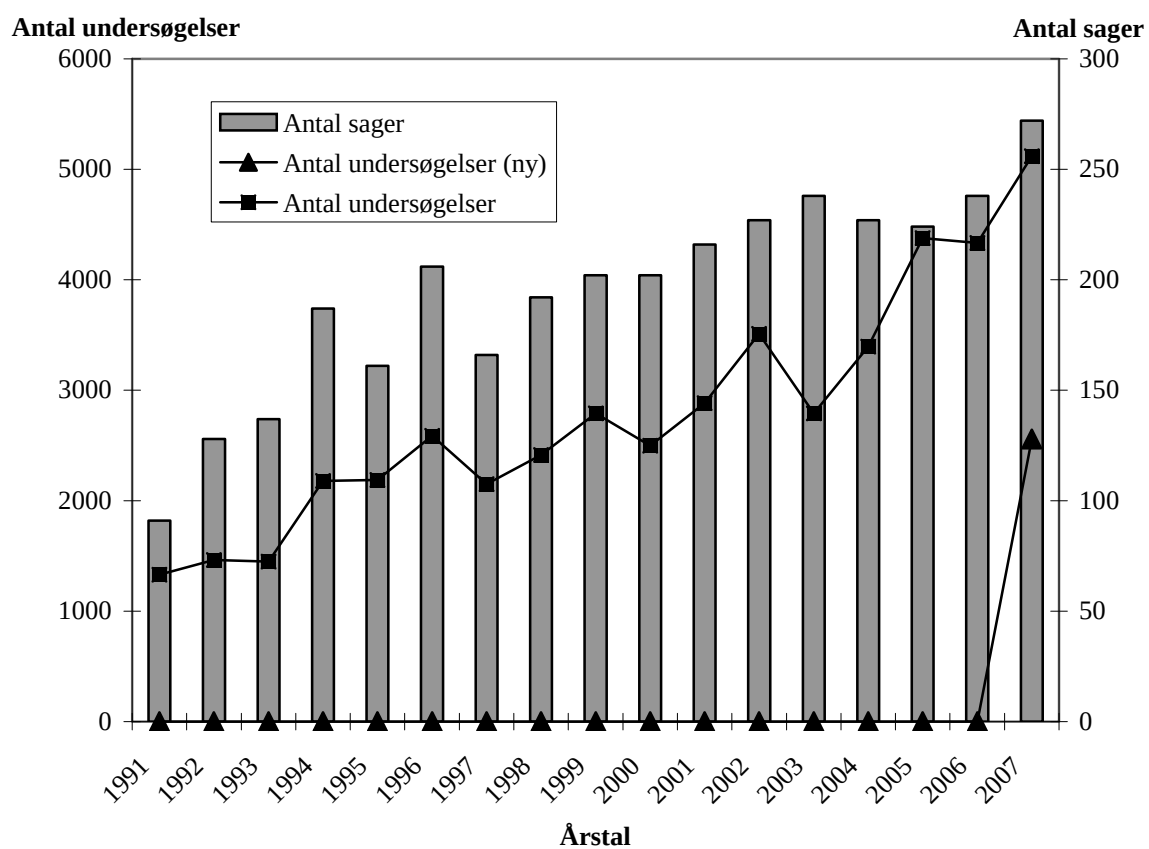
En retstoksikologisk undersøgelse omfatter en indledende screening med efterfølgende koncentrationsbestemmelse af de påviste stoffer. Sammenlignet med året før viser antallet af retstoksikologiske sager igen en stigende tendens idet antallet er steget fra 238 til 278, mens den del af obduktionssagerne som undersøges retskemisk kun er steget fra ca. 57 % til 58 %. Antal sager til undersøgelse for kulilte og cyanid (oftest fra indebrændte) er dog faldet til 24 i forhold til 38 året før; i 10 af disse er samtidig udført generel screening. Der er udført alkoholundersøgelse i forbindelse med 394 obduktioner (henholdsvis 372 og 360 årene før), og der er udført alkoholundersøgelser på 74 indsendte sager (78 året før).

I forbindelse med hver sag uanset typen (generel screening, kulilte eller alkohol) udføres flere analyser hvor antallet bestemmes af sagens type og af det antal forskellige materialer som tages i analyse (for eksempel blod, urin, levervæv eller øjenvæske) herunder tillige analyse af eventuelle medfølgende effekter. Optællingen af antallet af sådanne undersøgelser bestemmer prisen for sagen. Det har længe været et ønske at forenkle optællingssystemet, og denne ændring gennemførtes med virkning fra og med 2007. For sager til generel screening og kulilte kan tallene derfor ikke sammenlignes med tidligere, mens systemet for alkohol er uændret. Regnskabsmæssigt svarer det nye system i grove træk til en halvering af det tidligere antal. Efter det nye system var der i 2007 2558 undersøgelser svarende til ca. 5120 efter det gamle hvilket kan sammenlignes med 4332 året før; trods alle forbehold for omregning en markant stigning. I alt er på alle sagstyper (394 plus 74) udført 853 alkoholundersøgelser.

Resultaterne af undersøgelserne sammenfattes for hver sag i en retskemisk erklæring hvor de påviste stoffer og de målte koncentrationer i de undersøgte medier anføres. Resultaterne fortolkes i en toksikologisk vurdering hvoraf det fremgår hvilken betydning fundene har for sagen; især om der kan have foreligget en dødelig forgiftning, eller om afdøde har været påvirket af et eller flere stoffer i en grad som har betydning for dødsfaldet.

Udviklingen i antallet af sager fremgår af figur 1. Antal undersøgelser efter begge optællingssystemer er videreført med forskellig signatur.

Figur 1: Antal retstoksikologiske undersøgelser foretaget på LO-sager (1991 – 2007)

De tyve hyppigst påviste stoffer ses i tabel 1 hvor tilsvarende tal for de foregående år er anført. I alt er foretaget koncentrationsbestemmelse af 86 forskellige stoffer (68 begge foregående år). Det er fortsat karakteristisk for udviklingen at der påvises flere og flere stoffer i hver sag.

Methadon, morfin/heroin og THC (hash) er fortsat de hyppigste stoffer. Nye på listen er oxycodon (et smertestillende middel) og chlordiazepoxid (et benzodiazepin i familie med diazepam). Venlafaxin (et antidepressivt middel) og phenobarbital (anvendes ved epilepsi, kramper og abstinensunderstøttende) har forladt listen.

Tabel 1: De 20 hyppigst påviste stoffer i 2007 (alkohol undtaget). Sammenlignet med årene 2006 og 2005.

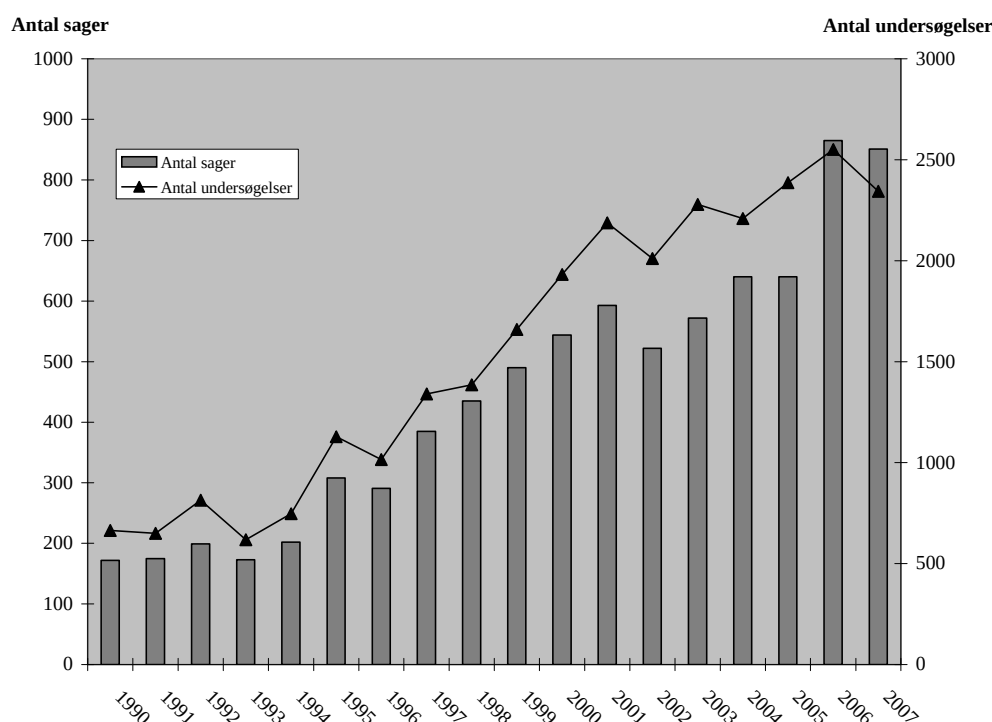
Stof	2007 Antal sager hvor stoffet er påvist	2006 Antal sager hvor stoffet er påvist	2005 Antal sager hvor stoffet er påvist
Methadon	48	51	45
THC eller omdannelsesprodukter heraf	47	45	-
Morfin	46	45	53
Diazepam	40	43	25
Codein	36	34	39
Citalopram	29	19	23
Amfetamin	25	20	17
Oxazepam	22	29	24
Kulilte	14	23	6
Mirtazapin	14	19	12
Cocain eller omdannelsesprodukter heraf	13	12	17
Chlorprothixen	10	12	-
Alprazolam	10	9	-
Zopiclon	10	8	6
Oxycodon	10	-	-
Paracetamol	9	7	-
Tramadol	8	10	11
Bromazepam	7	11	7
Chlordiazepoxid	7	-	-
Flunitrazepam eller omdannelsesprodukter heraf	6	9	-

Narkotikaundersøgelser

Narkotikaundersøgelser omfatter undersøgelse af pulvere, tabletter, plantemateriale m.m. for indhold af narkotika, lægemidler og dopingmidler.

I 2007 er i alt undersøgt 851 sager indeholdende 2344 prøver svarende til i gennemsnit 2,8 prøve pr. sag. En stor del af sagerne er hastesager hvor sigtede er varetægtsfængslet. Udviklingen i antal sager og undersøgelser fremgår af figur 2.

Figur 2: Pulvere, tabletter og plantemateriale modtaget til undersøgelse for indhold af narkotika m.m. i perioden 1990 – 2007.

I forbindelse med undersøgelserne udarbejdes en erklæring med analyseresultaterne til retslig anvendelse. Disse erklæringer indeholder foruden analyseresultater også ofte vurderinger af forskellige slags, f.eks. sammenlignende undersøgelse hvor der vurderes hvorvidt narkotikaprøver i forskellige sager kan hidrøre fra samme parti.

Tabel 2 viser fordelingen mellem stoftyper i de undersøgte narkotikaprøver i 2007 sammenlignet med de fire forrige år. Amfetamin er stadig det hyppigst forekommende stof og udgør 34 % af de undersøgte prøver hvilket er en stigning på 3 % i forhold til 2006. Metamfetamin udgør ligesom i 2006 < 1 % af de analyserede prøver. Cocain er det næsthypigst forekommende stof (17 % af prøverne) fulgt af lægemidler der udgør 15 % af prøverne. Andelen af ecstasy er faldet fra 10 % i 2006 til 7 % i 2007. For nærmere oplysninger vedrørende indholdsstoffer i ecstasytabletter henvi-

ses til den årlige rapport ”Ecstasy i Danmark 2007” som kan findes på instituttets hjemmeside. Andelen af heroinprøver er faldet siden 2006 og udgør 8 % af prøverne. Der er siden 2003 observeret en faldende tendens i de indsendte heroinprøver. Andre euforiserende stoffer (LSD, GHB og psilocybin (svampe)) er stadig sjældent forekommende.

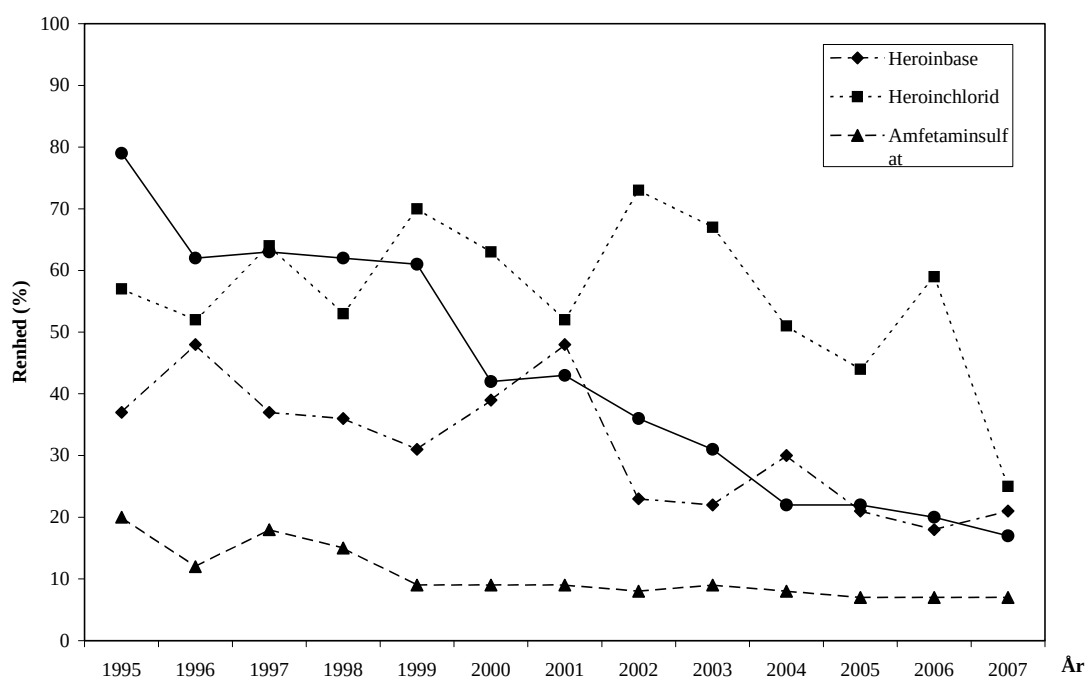
Tabel 2: Fordeling mellem stof typer i narkoprøver undersøgt i 2003 – 2007

Stof (antal prøver)	2003 (n=2279)	2004 (n=2209)	2005 (n=2387)	2006 (n=2551)	2007 (n=2344)
Amfetamin	26%	25%	29%	31%	34%
Metamfetamin	6%	2%	8%	< 1%	< 1%
Heroin	11%	12%	8%	8%	7%
Cocain	17%	17%	16%	19%	17%
Ecstasy	12%	12%	8%	10%	7%
Lægemidler	13%	11%	11%	14%	15%
Anaboler	3%	6%	4%	7%	7%
Cannabis	5%	5%	9%	5%	3%
Andre euforiserende stoffer	1%	1%	1%	1%	1%
Ikke euforiserende stoffer	4%	7%	3%	3%	2%
Blandinger	3%	2%	2%	2%	2%

Den gennemsnitlige renhed af de hyppigst forekommende narkotikastoffer gennem de seneste tolv år fremgår af figur 3. I figuren er heroin opdelt i heroinbase og heroinchlorid idet renheden af heroinchlorid tidligere har været højere end renheden af heroinbase. Andelen af heroinprøver indeholdende heroinchlorid udgør dog kun en lille del (i 2007 kun 9 %) af samtlige heroinprøver. I 2002 skete et fald i renheden af heroinbase, og i 2007 er renheden af heroinbase stadig lav i forhold til tidligere. Renheden af heroinchlorid har varieret en del gennem årene og er i 2007 faldet markant i forhold til de foregående år. Renheden af cocainchlorid er ligeledes faldet gennem de 13 år og er i lighed med 2005 og 2006 lavere end nogensinde. For amfetaminprøver har renheden ikke ændret sig de sidste 9 år, men tidligere var renheden højere.

Renheden af de illegale stoffer varierer meget, og der er til stadighed prøver med både høj og lav renhed tilgængelig samtidig. Den gennemsnitlige koncentration (medianværdi) af aktivt stof i illegale prøver undersøgt ved Retskemisk Afdeling, Århus var i 2007 som følger: heroinbase 21 % (n=135), heroinchlorid 25 % (n=14), cocainchlorid 17 % (n=297) og amfetaminsulfat 7 % (n=600). Yderligere information om renheden af illegale stoffer på landsplan findes i den årlige rapport ”Narkotika på gadeplan 2007” som er tilgængelig på instituttets hjemmeside.

Figur 3: Den gennemsnitlige renhed af illegale stoffer undersøgt ved Retskemisk Afdeling. Resultaterne er angivet som medianværdi af % aktivt stof.

Årsberetningen udsendes til:

Arbejdsskadestyrelsen

Center for Børn, udsat for Overgreb (CBO), Skejby Sygehus

Center for Voldtægtsofre, Århus Sygehus

DANAK

Det kongelige Bibliotek, Pligtafleveringskontoret, København (2 eksempl.)

Det sundhedsvidenskabelige Fakultet, Aarhus Universitet

De sundhedsvidenskabelige institutter, Aarhus Universitet

Embedslægeinstitutionerne i Region Nord, Midt-Vest og Syd

Embedslægeinstitutionen i Grønland

Justitsministeriet

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling

Kriminalistisk Bibliotek, Juridisk Fakultet, Københavns Universitet

Landslægen på Færøerne

Medlemmerne af udvalget vedrørende retsmedicinske ydelser (Samarbejdsudvalget)

Nasjonalt Kunnskapssenter om vold og traumatisk stress, Oslo

NEC (Nationalt Efterforskningscenter), Narkotikamonitorering

Nuværende og tidligere personale

Patologiske institutter i Jylland

Politikredsene i instituttets optageområde samt Grønland og Færøerne

Andre politikredse som har begæret undersøgelser ved instituttet

Professor Kari Ormstad, Slemdalsveien 63A, Oslo (inspektør for DANAK)

Retslægerådet

Retsmedicinsk Institut, Københavns Universitet

Retsmedicinsk Institut, Syddansk Universitet

Retspsykiatrisk Afdeling, Aalborg

Retspsykiatrisk Afdeling, Risskov

Retspsykiatrisk Klinik, København

Rigspolitichefen

Rigspolitiets afdeling A

Rigspolitiets afdeling C

Rigspolitiets afdeling E

Rigspolitiets eftersøgnings- og identifikationssektion

Rigspolitiet, Kriminalteknisk Center Region Nord, Aalborg og Århus, og Region Syd, Fredericia

Skadestuen, Aalborg Sygehus Syd

Skadestuen, Herning Centralsygehus

Skejby Sygehus, Børneafdeling A1

Skejby Sygehus, Gynækologisk Afdeling

Statsadvokaterne i Jylland

Sundhedsstyrelsen, 3. kontor

Udlændingesservice
Region Midtjylland, Afdelingen for Folkesundhed
Region Nordjylland, Afdelingen for Folkesundhed
Region Syddanmark, Afdelingen for Folkesundhed
Region Midtjylland, Sundhedsudvalget
Region Nordjylland, Sundhedsudvalget
Region Syddanmark, Sundhedsudvalget
Region Midtjylland, Udvalg for Sundhedsfremme, Udvikling og Forskning
Region Nordjylland, Udvalg for Sundhedsfremme, Udvikling og Forskning
Region Syddanmark, Udvalg for Sundhedsfremme, Udvikling og Forskning
Region Midtjylland, Økonomi- og Planlægningsudvalget
Region Nordjylland, Økonomi- og Planlægningsudvalget
Region Syddanmark, Økonomi og Planlægningsudvalget
Århus Tandlægeskole, Retsodontologisk Afdeling
Aarhus Universitet, Bestyrelsen
Aarhus Universitet, Budgetkontoret
Aarhus Universitet, Informations- og Kontaktcentret (2 eksempl.)
Aarhus Universitet, Regnskabskontoret
Aarhus Universitet, Rektor
Aarhus Universitet, Teknisk Forvaltning

